

Elisabeth-Matthew Marthacharles
(Ziegler Éva – pályázói álnév)

Ákos könyve
- részlet -

1.

1620 körül

A haramiának rossz napja van.

Hetek óta menekül az egri vilajet janicsárjai elől, úttalan utakon, vízmosásokon át, kifulladásig föl-le a hegyoldalakon, az északi hegylánc rengetegében. Nem mindig volt ez így. Amíg megvolt a banda, és amíg eszébe nem jutott a félszemű Sodróckinak, hogy mennyivel eredményesebb lehetne egy rajtaütés, ha tartalékaik csökkenését észlelve nem a kifosztott, meggyötört, ámbár a zömmel szökésben lévő férfiak híján viszonylag könnyen elintézhető falvakba ugranának be pótlásért, hanem a jóval rövidebb idő alatt, jóval nagyobb zsákmány reményével kecsgetető egri adószedő defterdár Budára indított karavánját csapolnák meg. Nos, addig minden olyan szépen ment a maga útján. A haramiák vándoroltak, le-lecsaptak, a falvak népe szenvedett és tejelt. Sírásuk nem hallatszott el az egri vilajet ura, a beglerbég füléig. De még az alája rendelt szandzsákok palánkváraiba sem. Legalul, a topori nahije agája már tudott róluk, ettől idegesebb is volt kissé. De annyira azért nem, hogy katonákat kért volna a szandzsákból, a nála letétben időző, súlyos, közigazgatási célú kincstári aranyak ellenében. Amelyek egyébként, föl nem használás esetén az idő múlásával képesek az átlényegülésre, és valahogyan egyszer csak a saját gyarapodását szolgálják.

Hanem a Sodrócki csak nem bírt nyugodni. Habár – és miközben a haramia öles ugrásokkal cikkan át egy nagyobb vízfolyás kövein a túlsó felé, kissé megtépett szája kesernyésen megrándul, ahogy erre gondol – most már nyugszik, örökre, hogy ott ette volna meg a rosseb akkor hajnalban, még mielőtt elindultak volna.

A defterdár karavánját szigorú szemű szpáhik és mindenféle más turbános, harcias népek védtek, de feleannyian sem voltak, mint a haramiák. A rajtaütés szakszerű volt és sikeres. Néhány török holtan maradt az erdei út kanyarjában. Néhányan elmenekültek, de az arany és minden jóság a haramiák kezébe vándorolt.

Így a jövő igencsak fényesnek ígérkezett.
Aznap nagyon berúgtak a felső barlangban.

Ki az isten gondolta volna, hogy a török ennyi rablás, gyalázat után, amit már elkövetett a magyar nép ellen, képes lenne simán törvénytelenységnek tekinteni majd a jogos visszavágót? Nem telt bele két nap, és olyan katonai csapatok tűntek fel a topori nahije falvaiban és a környező Nagyerdőben, akiknek nem okozott gondot a járhatatlan út, nem fáradtak el, nem voltak éhesek, nem voltak szomjasak, viszont nagyon erősek voltak, nagyon gyorsak és nagyon kegyetlenek. A magyar falvak népe pedig jól felfogott érdekből kivételesen a megszállók pártját fogta, és pontos útbaigazítást adott, merre vonultak a haramiák.

A banda nagyon hamar megtapasztalta, hogy fordult a szerencse. Az első, váratlan találkozón, – amely igen udvariatlan módon saját portájukon, a felső barlangnak eszerint már nem nagyon titkos bejáratánál esett, – még szinte ki sem józanodtak, mire több, mint a felük már holtan hevert szanaszét. És a kincs nagy részét is oda kellett hagyni, hogy az ég szakadt volna a turbános istenverésekre. De ezeknek semmi sem volt elég, jöttek és jöttek tovább, akárhogy menekültek a megtizedelt rablók egyre beljebb, a már maguk számára is ismeretlen vidékekre a rengetegben. A második összetűzésnél maga Sodrócki is fűbe harapott, vele a vezérkar egésze, és még néhányan – vagyis hát mindenki, az egyszem megmaradt, éppen egyszál gatyában-ingben vágózó, csempeszájú haramián kívül.

A haramia azóta rohan.

Futtában legel néhol némi bogyót, remélve, hogy nem mérgesek, a lépteivel felvert patak vizét issza, állva alszik néha, egy-egy öreg fa törzsébe támaszkodva, néhány percet, aztán mozdul tovább – és mégis, még mindig túl közlől hallja a török kurjongatást, nem bírja lehagyni őket. Pár fertály órányi előnye talán lehet, de ez aztán nem akar nőni sehogyan sem. – Még jó, hogy nincs kutyájuk, akkor már megfogtak volna... – ez a gondolat egy pillanatra kárörömszerű érzéssel tölti el a haramiát, de aztán kiszáradt torka, dübögő szíve, véres-sebes lába visszalöki ismét a szomorú valóságba: – Ha most nagyon rövid időn belül nem történik valami csoda, akkor ezek engem így is, úgy is megfognak.

A csoda azonban nem kéreti tovább magát. A haramia teljesen váratlanul kibukik a fák közül, és egy kis fennsíkra érkezve, egy négy-öt portából álló, csöndes, töröktől, rablótól egyelőre érintetlen falucskára talál.

Toporcot néhány talpraesett topori család alapította, még egy emberöltővel korábban, amikor még csak a budai beglerbég csapatai jártak errefelé adószedőbe. Azok is szervezetlenebbül, úgyhogy a tiltakozásnak még megvolt a helye és a módja. Az akkori adószedőt és katonáit a topori utcasor mögött földelték el, jó mélyen a trágyadomb alá. Tudott róla az egész falu. De senki nem szólt semmit, amikor dühös török érdeklődők jöttek. Aztán még dühösebb török katonák érkeztek, és akkor már nem mindenki volt néma. De az öt család, akiket a dolog közvetlenül érintett, sejtette ezt már az első kör után, és egy holdtalan éjszakán nyoma veszett mindőjüknek, terményeikkel, jószágaikkal, vagyonkájukkal, mindenükkel. Csak a házak maradtak ott gondosan bezárva.

Ezeket a neheztelő török janicsárok felgyújtották. Sajnálatosan veleégett a többi topori ház egy része is, de Topor azért túlélte a dolgot, és gyorsított eljárás keretében kaptak nyakokba a szandzsák hatalmát helyileg biztosítandó, egy nyűgös, buta, de saját érdekeit mindig jól szolgáló agát. Azóta már új aga van, de mit sem számít, pont olyan, mint a régi. Igen szerencsésen abban is hasonló, hogy a topori öt család további sorsáról halvány fogalma sincs. A lanyha nyomozás a faluban ellentmondó híresztelésekről adott jelentést. Hogy menekülés közben találkoztak volna a janicsárokkal, akik lekaszaboltak vala mindenkit. Vagy csak a felnőtteket, de a gyerekeket elrabolták és törökké nevelték. Vagy csak a férfiakat, de a nőket magukkal vitték háremekbe rabszolgának. Vagy a gyerekeket is, és meg is ették őket. Vagy isten tudja, mi lett velük. Így a dolog török oldalon el is ült.

Pedig nem mentek nagyon messze. Volt elképzelésük, hova – a gyerekkori játékok és az erős atyai elpáholást maguk után vonó messzetekergések emlékei most életet mentve segítették őket. A topori Setétpatak ágai-bogai nagyrészt ismeretlen rengetegből, és még ismeretlenebb szikla erdők felől érkeznek. A hegyoldali erdő legtetején fent, ahova rendes magyar ember már föl nem mászik, mert minek, a fák kiritkulnak, és egy kicsi, de minden oldalról zárt, senki által számon nem tartott fennsíkféle nyílik. A patak, mielőtt tovább szakadna az erdőn át lefelé Topor irányába, szerteágazva szittyózza az egész rétet, de azért néhány háznak mindig van szilárd helye.

A patak még föntebből jön, egy különleges sziklaképződmény torkából zubog elő, aminek akkor még neve sem volt, de a topori szököttek – megfontolt mértékletességgel – Fojtó hasadékként emlegették. A Fojtó hasadéknak kiemelt szerepe volt. Ha mégis rábukanna valaki a kis településre, arról már jó előre tudnak, a falu népe a legközelebbi házban gyülekezik, és lapít, amíg a férfiak el nem intézik az erdő felől érkezettek dolgát. De ha túlerőben lennének a jöttmentek, akkor rövid, erős vágtaival még öelőttük elérik a hasadék száját.

Ahonnán a Setétpatak az időjárástól függően, nagy ritkán csak derékig érő, de többnyire több ember magas vízfalként buggyan ki, igen zajosan és ökörhajigáló erővel. Odáig elérve már nyert ügyük van, mert csak ők ismerik azt az igen tekervényes, sok helyütt szakadásos, de mégis, lábbal tapogatva bejárható, egyszer-egyszer víz fölé kerülő, de zömmel víz alatt futó párkányt, amely a szájától kezdve a hasadékot alkotó kőtüvek falán, mélyen a hegy belsejébe vezet.

A kőtüvek több, mint öt kilométer hosszan sorakoznak. Ők alkotják a valahai geológiai kataklizmát okozó őskori erők által kettétépett hegy mélyébe nyúló repedés két falát. A víz fölötti

részeik néhol csak négy-öt métereseek, de inkább tíz méter fölöttiek. A hasadék két falában viszont olyan közel sorjáznak egymáshoz, hogy még a széles helyeken is, erősebben kinyújtott kézzel a két falat egyszerre meg lehet érinteni. Pár méterrel a száj után még úgy össze is szűkül a két fal egy szakasza, hogy egy felnőtt ember már épp csak lapjával és oldalt fordított fejjel fér át, a zubogó vízben a falba kapaszkodva, egyensúlyozva a láthatatlan párkányon. A kötöskék nemcsak a két falat képezik, hanem a megszakadt hegy két sebszél-oldala befelé is vastagon ezekből épül fel. Néhol olyan szorosan állnak, hogy késpengét sem lehet közjük nyomni, néhol eltávolodva, ide-oda dülve, köztük hegyes tetejű, mélybeszakadó, talajnélküli, feltérképezhetetlenül zezzugos barlangokkal, kilométer hosszan befelé nyúló járatokkal.

A falak kötővei még veszélyesebbek, mint maga a párkány. A falakba nyíló, szakadékos barlangok nyílásainak alsó részei, amelyeken át néhol tíz emelet mélybe permetez szét a víz egy-egy ága, az év nagy részében víz alatt vannak, s habár ahhoz nem elég szélesek, hogy az egész patak összes vizét elnyeljék a hegy belsejébe, de ahhoz igen, hogy egy embert a víz könnyen áthajtson rajtuk. Mindez a párkányon billegő menekülő számára nemigen látható. A helyes taktika az, hogy kétfelől kézzel folyamatosan tapogatni kell csípő magasságban, közben erősen támaszkodni a falra, hogy ne végezzük középen az áradatban. Ahol viszont azt érezzük, hogy megszakad a fal, ott azonnal váltunk: erősen fohászkodunk vagy káromkodunk, de nem dőlünk neki semmi pénzért, még akkor sem kapaszkodunk oda, ha a felszínen sodró víz le akarna tépni a párkányról bennünket.

A topori menekültek itt találtak hát új otthonra. Elterelgették a patakot, megművelték a rétet, legeltettek, kapáltak, arattak. Kis fekete, szívós, félig vad, félig házi malackákat neveltek. Évtizedeken át senkitől sem háborgatva, még a legzivatárosabb első török időkben sem. Ők persze ismerték az utat lefelé, úgyhogy nem szenvedtek hiányt Topor, sőt néha még Eger piacának termékeiből sem. Csak arra kellett vigyázniuk, hogy kíváncsiskodó idegenek ne kövessenek senkit hazafelé jövet. Ha mégis, azt vagy feleségül, férjül vették, vagy a Fojtó hasadékban szállásolták el örökös időkre.

A település neve, Toporra emlékezve, a menekültek szikár stílusában rövid időre Kistopor lett. Aztán hamarosan tovább rövidült Toporcra, ami csak véletlenül cseng egybe a távoli felvidéki Toporc község nevével.

És így is maradt, sok évszázadon át.

A haramia utolsó erejével, fújtatva zuhan ki a fennsíkra, és most meghökkenve hunyorog Toporc házaira. Olyannyira, hogy nem is érzékeli azt a már jó fél órája beállt változást. Hogy elhallgattak a janicsárok. Ennek komoly oka van – a toporci férfiak erős ellenérzése minden idegennel kapcsolatban. Különösen a fegyveressel szemben. A toporciak kevesen voltak, de nagyon otthon – és igen magas szinten bántak néma, kampós, hurkos, nyilas fegyvereikkel. Úgyhogy a haramiának volt talán két-három perce a fennsík előtt, amikor megfordulhatott volna, és a rejtekekből figyelő szemek kereszttüzeiben még elmenekülhetett volna, mert élő janicsárok már nem fenyegették. De ez a pillanat elmúlt.

A haramia éhes, szomjas, sebesült – segítségre szorul, ő is tudja. Így az első kapun betántorog, benyomja az ajtót, és fokosát egyik kezébe véve dobásra készen tartva, másik kezében kést szögezve maga elé, már készül is elkapni a nyilván bent lapuló nőt, gyereket. Mert, hogy férfiak nem lehetnek otthon sehol, abban biztos. Ha az elmúlt tíz évben nappal valamikor is otthon voltak, már elvitték őket a törökök katonának, vagy halottnak.

Ámde a haramia mit sem tud Toporcról.

A ház zavarba ejtően üres. Sebjaj, körbefordul, már zabálja is a leakasztott kolbászt, közben

lerántva az abroszt, csomagolja bele, amit csak ér a keze. Végére is rabló, nem békés zarándok, vagy mi – vigyorodik el kissé, amennyire szakadt szája engedi. Néma csend van, nem mozdul semmi sem. Csak a ház mellett röffen néhány érdeklődő kismalac.

Nagyon rövid időt tölt bent. Már kanyarodik is kifelé az újonnan megszületett gondolattal, hogy keressen egy élő nőt. Aki, ha akarja, ha nem, beköti sebeit és kielégíti érthetetlenül, de a megkönnyebbüléstől határozottan feltámadó vágyát. Ám ekkor felhangzik a törökök kurjantása. Szinte a válla mögül, nagyon, nagyon rémítően, dermesztően közről, és mégis láthatatlanul. A haramia esztét veszítve megugrik. Nem kell már kötözés, nem kell már nő, eldobja a rablott bugyrot és csak az életösztön dolgozik az adrenalinnal: rohan, megint rohan. Az egyetlen irányba, amerre bújni lehet ezen a réten, egy fura, vízsubogós sziklanyílás felé, ahol menedéket remél.

És mely szerencse – tényleg be lehet suttyanni a vízesés mellett a párkányon a sziklafalak közé, és kétfelé támaszkodva a falon, alul okosan lábbal tapogatva egészen jól lehet haladni is befelé, a szurdok sötétedő belsejébe. Csak nem kapkodni... csak óvatosan... Lihegés és szívdobogás az egekben, nincs már fájdalom és fáradtság, csak a menekülés és az életösztön. És ekkor a víz alatt a tapogató láb nem találja a következő támaszt. Az eddig falhoz érő kéz reflexszerűen kapaszkodna – de nincs mibe. Könyékig, vállig zuhan a sziklák közé, egy ártatlanul keskeny repedésbe – és nincs fogás sehol. Megy utána a test, átlendül a résen az is. Még egy pillanatig lebeg némely kőperemeken, még egy pillanatig reménykedik – majd győz a gravitáció és méltóságteljes ívben lebukik a hegy belsejébe, a szakadékos barlangba. A haramia ordít, bár tudja, senki nem hallja.

Ezt rosszul tudja. A toporci férfiak már nem adnak ki janicsárszerű kurjongató hangokat, hanem néma csendben állnak a fensíkon, a Fojtó hasadék bejáratánál, és fülelnek, míg a víz nagyon hangos zúgásán is át nem hallik a kongó visszhanggal felerősített emberi búcsú jajkiáltása.

A haramia nem halt még meg.

Sőt, eszméletét sem vesztí rögtön. Úgy két-három emelet mélyen a hegyben, ezer részegen tántorgó kötű között majdnem függőlegesen ülve lovaglólásban, beszorulva két, többméteres, elágazó kötüske közé, de arccal fölfelé néz a magasba, teljes mozdulatlanságra kényszerülve a szikla szorításában, és csodálkozik. Csodálkozik, hogy él, csodálkozik, hogy mi a fene történt. Még az is átvillan rajta, hogy ha ennyivel mélyebbre esett, akkor hogy-hogy nincs víz alatt – és csodálkozik, hogy miért nem tudja a jobb kezét mozdítani. Ez a keze beszorult a kötüskék között egy másik elágazásba, azonnal kitörve vállból a karját, most fura szögben áll kifelé, de szerencsére jelen helyzetéből nem látja – és még egy nagyon rövid ideig nem is érzi. Mellkasa sokszorosán betörtött, bordái a tüdejét szurkadják, de mivel levegőt venni még nem tudott, ez a felismerés is várat magára néhány másodpercig. Fél órája még nővel álmodó farkát heréivel együtt zúzta össze, most rajtuk ül, és esélye sincs elmozdulni. De a fájdalom még ad néhány kegyes pillanatot.

Aztán nincs más, csak mozdulatlan üvöltés.

Amíg a nehezen megszerezhető lélegzet ki nem fogy a vérző tüdőből.

A toporci férfiak a jól végzett munka jóleső érzésével telve, akkurátusan bölintanak egyet egymás felé. Nincs mit beszélgetni. Hazamennek.

A szövevényes barlangjáratokban felneszelnek a húsevő aprójószágok.

Évek telnek.

A haramia egyre kisebb és barnább. Húsa eltűnt, csontjai összeroskadtak, még mélyebbre süppedtek a sziklatüvek fogságába. Kiálló kezéről néhány éhes pocok még az első napokban csontocskákkal együtt elvitte az ujjakat, de a kéztő és a kar megvan, sőt, hús hiányában kipottyantva szorult helyzetéből visszatért a testhez, megnyugtatóan átölelve megkínzott bordáit. Koponyája – bár már üres szemgödörökkel – még mindig fölfelé nézve vizslatja a derengő fényeket. Mintha várna még valamire. Mintha még nem lenne mindennek vége.

Évek telnek.
Évtizedek.
Évszázadok.

A toporci férfiak és családjaik szerteszóródtak a világban. A toporci házak egy ideig még várták vissza őket, aztán lassan megroskadtak. A Setétpatak egy különösen esős évben visszakerült korábbi medreit, elsodorva a maradék kő- és faanyagokat is. A fennsíkon ismét ember előtti béke volt.

Aztán egyszer újra emberek érkeztek a toporci rétre, nagy hanggal, nagy gépekkel, fűrészekkel, kövekkel és nagy tervekkel. Felépült az első hosszú kőház, de mire a következőre sor került volna, puskaropogás hangja verte fel az erdőt, és az építők szomorú katonadalokat énekelve elmentek a nagy háborúba. A Fojtó hasadékig még el sem jutottak.

Am egyszer csak, egy épphogy csak derengeni kezdő hajnalon, ismét idegen hangok verik fel a hasadék békés pockainak, rókáinak és egyéb erdei jószágainak megszokott életét. Még a cickányok is felemelt lábbal, moccanatlan állnak, úgy figyelnek. Lépések, csikordulások, csosszanások. Fojtott suttogások. Néhány félhangos, egyszótagú, vakkantásszerűen mondott szó, surrogás, zizzenés, cuppanás. Kis nyögések és egy libbenő-suhogó hang. Majd egy recsenés, ahogyan egy test landol és megtörik a kőtüskék elágazásában.

Főnt és lent egyaránt visszafojtott csönd.

Néhány perc múlva a cickányok óvatosan leengedik lábcskájukat. A rókák és pockok szimatolnak, és ismét neszezni kezdenek. Már egyikük sem emlékszik ük-ükszüleik történeteire, de a frissen érkezett hús illata ugyanúgy elvarázsolja őket, mint azokat hajdanán. A főnti csosszanók és vakkantók elhalkuló csobbanásokkal távolodnak.

A haramia arcához egy szép és hibátlan arc simul. Csonttestének romjait körülöleli egy fiatal test. Tört bordáira egy izmos mellkas borul. Csontkeze puha szövetbe markol, alatta húsba, és ujjai, ha lennének még ujjai, pont a szívbe vezető, alvadt vérrel bélelt nyílás végéig érnének.

A haramia nincs többé egyedül.

1989 – szeptember eleje

Brezov Gábor ereiben de facto megfagyott a vér.

Sosem gondolta végig ezt a szólást – de most egy pillanat alatt megtörtént, és rögvest megértette legmélyebb, zsigeri értelmét. – Hogy az ég szakadna rám, hogy felejthettem el a tablókat? Ilyen hülye-hülye-hülye, primitív hiba. Istenem, add, hogy továbbmenjenek, add, hogy ne nézzenek rá, add, hogy szerencsém legyen... – hát nem. Az aula zsongásában áramló gyermekeregben a Gábor szemétől eleddig oly szeretettel, majd erős aggodalommal követett, csivitelő kis csapat lehorgonyoz, pont ott, ahol nem kéne. És tüzetesen vizslatják pont azt a tablót, amit legkevésbé sem kéne. Mit mondanak, nem tudni – háttal állnak, hangjuk beleolvad az ezer többi hang morájába, de amúgy sem hallatszana föl az első emeleti karzat-korlátig, ahol Gábor könyököl. És ahol két perccel ezelőttig a világ legrendezettebb és legegésztettebb iskolaigazgatójaként legeltette szemét az évnnyitó sereglő nyolc évfolyamon. Ezen belül is azon a váratlanul és megmagyarázatlanul érkezett, régesrégi barátnő gyermekén, Ákoson, akinek a létezése is döbbenet, hasonlósága pedig ahhoz a régesrégi, másik baráthoz egészen szívet szorító.

Egy perccel ezelőtt már nem volt elégedett, sem rendezett. Inkább egy nagyon feldúlt igazgatóvá vált, amikor észlelte, hogy Ákos kikkel érkezett. De a feldúlt igazgató és a vérefagyott igazgató közt akkor még kontinensnyi távolság volt egy következő, utólag már boldognak tűnő percig. Aztán beütött a mennykő. – Sic transit... – gondolja keserűen, de még remél: – Nem fognak mindenkit felismerni. Nem fognak olyan messzire gondolkodni. Nem fognak olyan messzire jutni. Nem fognak rájönni. Nem fognak rájönni, nem fognak rájönni... – magában egy monoton dallamra fűzve, ezt mantrázva lép vissza az igazgatói irodába, és tenyerel rá a modernizált villanycsengő gombjára. Becsengetés srácok, kezdődik az évnnyitó. Ideje a díszterembe besorjázni. – Na most szedd össze magad, és tarts beszédet, ha tudsz.

De persze tud, hiszen nincs kiút, muszáj. Lassan lépdel, hogy mire leér, rendeződjön a vérnyomása, szívdobogása, el ne fulladjon a hangja.

Az irodától a díszteremig hosszú az út. Végig az első emeleti karzati folyosón észak felé, jobbra a tanári, a tárgyaló, aztán a végzősök tantermei, kabinetek, könyvtár, balra végig oszlopok közti kőbábos korlát, lelátó az aulába. Folyosóvégi kerengő, szökőkút, majd az operaház idéző széles márvány lépcsőn le a földszintre, újabb szökőkút, újabb kerengő, balkanyar, boltíves, oszlopsoros folyosón most már dél felé haladva a karzat alatt, amelynek boltíves szerkezetén még képzőművészeti egyetemisták is nyelv csettintve tanulják a távlat rajzolását. Balra be a díszterembe, a kabinetek alatt, az első szárnyas ajtón, ami csak a tanároké, egyenesen az örökzöldekkel díszes emelvényre, ahol már minden tanár felsorakozva csak rá vár. Szemben ezer diák, csillogó szemmel, barnán, nyárral, örömmel, étellel telve.

Önkínzó megoldás, de mégis, méltóságteljesen végignézve rajtuk, voltaképpen Ákost, Annamáriát és a villogó szemű Petrát keresi köztük, valahogyan azt remélve, hogy már szét is sodródtak, csak a véletlen egy csalfa pillanata volt az előbb őket együtt látni. És tényleg – Petra hátrább van jóval. No persze, hiszen ő másodikos, míg Ákos és Annamária negyedikes. Ők viszont továbbra is egymás mellett állnak. És mintha szikrázna köztük a levegő. Na még csak ez hiányozna.

Gábor a látottakon szorong, de tudatosan a következő percekre gondol erősen, a rutinos nyitó mondatokat formálgatja magában.

Eközben, egyidőben ezzel, mint egy háttérben folyamatosan futó film, úgy villan fel tudatának másik peremén annak a május végi, forró napnak délutánja minden percével, amikor az iskolatitkár némileg meglepett arcot vágva benyitott:

- Gábor, vendége van, várt valakit?
- Nincs senki bejelentve. Mit akar?
- Nevet nem mondott, régi barátja, azt mondja, és személyesen szeretne magával beszélni.

– Fura. Rendben, jöjjön.

Az iskolatitkár csak azt felejtette el megemlíteni, hogy a vendég nőnemű. És hogy nagyon, nagyon másként néz ki, mint bárki az iskola környezetében. Habár ez utóbbi az arcára volt írva, de Gábor nem szokta a titkár arcát nézegetni.

A karcsú, hófehér kosztümes, hófehér szalmakalapos, hófehér túsarkú szandálos, sudár hölgy apró kígyóbőr táskájával, amely, mily meglepő, szintén hófehér – ha ez valódi, akkor albínó volt? – meredt rá egy pillanatra Gábor a teljesen valószínűtlen jelenésre – belépett, és rámosolygott, kezét nyújtotta, míg másik kezével levette a napszemüvegét.

Gábor nyugodt élete voltaképpen abban a pillanatban zökkent ki a kerékvágásból. De erre csak most jön rá, ahogy a gyerekeket nézi, és a torkát reszelve a zsivaly elültét várja. Lassan elkezdené beszédét.

Nem lesz már semmi olyan, mint régen.

A napszemüveg alatt Hedvig volt.

Hedvig, aki végig, mindig a legjobb barát volt egész gimnázium alatt, aki a legnagyobb bajokban a megoldást jelentette, aki soha nem vesztette el higgadtságát – és aki tizennyolc évvel ezelőtt, az érettségi utáni nyáron, mire Tomival Görögországból visszaértek, egyszerűen elillant a képből. Szüleivel együtt átlibbent a magyar valóságban elképzelhetetlenül távoli, halandó számára elérhetetlen másik bolygóra, Amerikába. Hiánya azóta is fájó, habár Tomi már hoz róla néha szűkszavú, és persze csak a barátoknak szóló híreket, amikor Londonban, Münchenben, vagy Bécsben, kiküldetések alatt nagy titokban összefutnak. Hedvig több diplomát szerzett, pénzügyi és közgazdasági területeken, legutóbb a Világbanknál dolgozott, immár vezetői állásban. Szülei kint élnek, férjhez nem ment. Hazalátogatnia, – disszidens család gyermekeként – egészen a mostani időig nagyon nem volt tanácsos. Nincs is nagyon hova. Lakásukat, vagyonukat, mindenüket elvették. Visszaút sincs, csak a börtönbe, nem nyugatra. Az is veszélyben van, aki egyáltalán találkozik vele. Tomi is az állását, útlevelét, – ami a legnagyobb kincs, – és a szabadságát kockáztatja minden alkalommal. Gábor csodálja érte, és örül, hogy Tominak nincs családja, akin a politika szintén elverné a port, haa randevúit kitudódnának.

Még inkább csodálná, miközben nagyon dühös is lenne, ha tudná a teljes valóságot. De Tomi nem szószátyár típus, és erre több oka is van, mint Gábor azt egyáltalán föltételezhetné.

Hedvig a Gábor fejében pergő filmben mosolyog és türelmesen vár. Várja, hogy Gábor magához térjen, hogy meg tudjon szólalni.

– Jézusom. Tényleg te vagy! – szakad végre ki az első néhány szó Gáborból. – Hogyan? Mióta? Maradsz? Mesélj!

Hedvig nevet, elegánsan leül a kihallgatószékre, ahol rendszeren a rossz fát tűzre tevő diákok helye van. De hiába ül Gábor most is az igazgatói trónusban, mégis az ő nyaka vörösödik, ő hebeg, és Hedvig az, aki kikökkenthetetlenül nyugodt, kedves, és otthonosan érzi magát.

– Igen! Én vagyok. Újra itthon, útlevelemmel, szabályosan, érinthetetlenül. Német állampolgár vagyok. – Hedvig nem részletezi, hogy már több, mint tíz éve. Nem igazán akarta nagy dobra verni, hogy szabaddá vált számára az út. Azt meg, hogy hogyan, végképpen egyedül Tomi tudta, aki pedig, mint tudjuk, nem locsogós fajta.

– Vettem egy házat a Sashegyen – folytatja, – hogy legyen támaszpontunk Budapesten. Én még New Yorkban élek, a munkám nagy része odaköt, de tendálunk hazafelé. Nagy dolgok vannak itthon készülöben, szeretnék itt lenni, szeretnék segíteni.

Gábor nem teljesen érti. Hogy a német állampolgárság és a New York-i munka hogyan jön össze, valamint ki az a „mi” akik hazafelé tartanak? Nem beszélve a készülő nagy dolgokról, amikről halvány fogalma sincsen, hogy Hedvig mire célozhat. Néhány hét múlva már sejteni fogja, de ekkor, itt még értetlenül hallgatja Hedviget. Az is igaz, hogy épp ez aztán most nem is nagyon érdekli. A lényeg itt Hedvig, akitől egyszerre szeretne tizennyolc évet hallani, részletesen, mindent. Hedvig érti, ránevet és integet:

– Gáborom, ősszel újra itthon leszek hosszabb ideig, ha kell, beköltözöm hozzád a penthouse-ba, és mindent elmesélek, de most volna egy kicsit sürgősebb dolgom veled. Egy nagy kérdés.

Gábor már szintén nevet, és boldog – megérinti és átjárja a régi nyarak Hedvig hangulata, illata. Belebódulva az örömből észre sem veszi, hogy Hedvig tud a penthouse-ról.

– Mondjad! Mit tehetek érted?

– Szeretnénk, ha a fiam itthon érettségizne. Ezért őszől itt fejezné be, nálad a gimnáziumot. Vedd fel kérlek negyedikbe, angol tagozatra, hogy legalább a nyelvvizsgálattal ne kelljen küzdenie.

Gáborban cigánykerekét hány a gyomra. Mi van?? Kiről van szó??

– Neked van gyereked? Fiad? Hát hogyan...? Negyedikbe? Hány éves voltaképpen? – Gábor most kezdi kapizsgálni, hogy Hedvig nemcsak eltűnt akkor nyáron, de több titkot is vitt magával, mint amiről a muskétások tudtak.

Hedvig elkomolyodik.

– Erről is mesélek, ami csak érdekel. De most koncentráljunk a hivatalos tennivalókra, hogy beiratkozhasson és leérettségizhessen.

– Oké, rendben... Akkor nézzük...neve?

– Kubinyi Ákos.

– Mi a manó? – Gábor kezében megáll az írásnak éppen csak nekirukkolt toll. Hedvigre néz, most már nagyon komolyan ő is. – Pont ezt a nevet...?

– Igen.

– Okod?

– Volt. Léphetünk tovább?

Gábor visszakozik. Érti, nem ez a pillanat, amikor meg fogja érteni a helyzetet. Habár... Hedvig, Léni és Ákos születésük óta egy lerobbant, de valaha igen elegáns budai bérházban egymás szomszédjában lakva, egy zárt, különös kis csoportot alkottak. Még a muskétásoknak, Tominak, Péternek és neki is tudomásul kellett venniük, hogy d'Artagnan-Ákos életében van egy talán náluk is szorosabban tartó kötelék. Ezért választotta volna Hedvig ezt a nevet a fiának? Szeretettől? Emléket akart állítani Ákosnak valahogyan? Hát, majd egyszer erre is visszatérünk.

– Születési dátum? Hely?

– 1971. december 31. New York.

Gábor egy pillanatra, egészen oda nem illő módon, irigykedik az ismeretlen legényre. Torkában érzi a savanyú ízt, és iszonyúan szeretné, ha ő mondhatná ezt magáról: született New Yorkban... Aztán visszazökken. – Anyja nevét nem is kértem... – és írja: Kubinyi Hedvig.

– Elisabeth.

– ??

– Kubinyi Hedvig Elisabeth.

– Hát ez meg mióta?

– Röhögni fogsz – egész életemben volt nekem ez... Csak nagyon nem szerettem volna, ha használatba is kerül.

– Tudta ezt rólad valaki a suliban?

– Nemigen... Akkoriban, ha emlékszel, minél egyszerűbb munkásneveket vártak el tőlünk, a nemesi nevek igencsak ellenjavallottak voltak, a dupla keresztnév pláne nem volt divatban, még ha az anyakönyvi kivonatodat meg is nézték a beiratkozásnál. Téged például, bölcs nagyapád előrelátása következtében anyádék Brezov Gáborként írtak be, azóta is ezt használod. Hát nekem a Kubinyit nem lehetett elharapni, így az Elisabeth vonult manrézába.

Gábornak újabb gondolkodnivalója született volna, ha akkor a saját nevére felfigyel. De nem arra koncentrált, hanem teljes erőből próbálta a különféle forgatókönyveket elképzelni, amelyek ebbe a szürreális helyzetbe hozhatták az igazgatói irodában, egy nem lehetséges fiúról beszélgetve, nem lehetséges körülmények közepette. Nem járt túl sok sikerrel.

Eközben Gábor mosolyogva, erőt és megrendíthetetlenséget sugározva áll a pódiumon, és a

megnyitó első mondatait mondja, szépen, érthetően, zengő baritonon, megragadóan – senki nem sejt semmit a benne zajló alternatív eseményekből. Most még.

Gábor belső szeme előtt futna a film tovább, a májusi délután apró részleteivel, Hedvig minden mozdulatával, minden mondatával, az öröm és a további találkozások ígéretének jóleső izgalmával – ahogyan ezt azóta jó párszor felidézte már. De most a film megakad. Bár még jönne az a rész, Hedvig nagyon nyomatékos kérése:

– Egy dolog lenne, amire kérlek, feltétlenül és minden módon ügyelj: Nem akarom, hogy Ákos Péteréssel kapcsolatba lépjen. Semmilyen esetben.

– Hát ez nem lesz nehéz... – Gábor elfelhősödik – Péterrel még csak-csak találkozom néha, de Lénivel soha. Ő valahogy bezárult, eltávolodott tőlünk. Péter néha tesz megjegyzéseket, de nem szívesen beszél róla. Imádja ma is, úgy, mint akkor, és szíveszakadtan sajnálja, hogy nem tud rajta segíteni. Gábor átugrik erre a barázdára, és elfelejti megkérdezni Hedvigtől a leglogikusabbat: – Miért?

Most Hedvigen lenne a sor, hogy a legszorosabb régi barátokról hallva a részletekre visszakérdezzen – de valamiért nem teszi, csak bólint szomorúan:

– Tomi mesélte, hogy mennyi gond van náluk. Iszonyúan sajnálom őket. Ősszel, ha hazajövök, feltétlenül elmegyek hozzájuk, és visszahozzuk a régi vidámságot.

– Hát az ránk is ránk férne! A Tomira meg rám is! Nagy bulikat fogunk szervezni.

Hedvig helyeslően bólint megint:

– Magam is így tervezem! Rajtam nem fog múlni – és nevet. Kicsit furán nevet – mintha volna valami különösen mulatságos Tomi és Gábor felvidítási igényében. De ennyiben hagyja témát.

Gábor könnyű szívvel ígerte meg, hogy a fiút távol tartja Péteréktől. Csak éppen arra nem gondolt akkor, hogy van Péteréknek két lánya is – akik viszont nagyon is idejárnak, a Brezowiczkybe. Aztán eszébe jutott, és rosszul is érezte magát miatta, de túllépett a gondon: Van itt majd' ezer gyerek, külön osztályokban, még ha meg is ismerik egymást, honnan a fenéből tudnák, kinek ki az anyja-apja. Nem lesz itt semmilyen találkozó.

De bármilyen furcsa, Gábor nyitó beszéde közben most a belső film mégsem Hedvig nyomatékos kérésénél akad meg. Hanem annál a savanykás íznel, amit a torkában érzett New York hallatán. Elterelte a saját irigysége – nem arra kellett volna koncentrálnia, hogy hol született. Hanem, hogy mikor.

És ettől hirtelen érthetővé válik a fiúhoz kapcsolódó, már augusztus óta, a megismerkedés pillanatától tartó, saját zavaros érzése is. Hogy az ifjú Ákos talán nemcsak ifjúságában és véletlenszerűen hasonlít annyira a valahai barátára.

Úgy mellbevágja a saját megkésett felismerése, hogy minden rutin dacára valóban elakad. Maga elé néz, a nyaka lüktet, és így áll hosszú percekig. – Hogy én mekkora barom vagyok. Nem vettem észre. És akkor Hedvig... jézusom. Ákos gyereket várta.

De akkor miért segített??

Mindannyiunknak, de főként Léninek?

A gyerekek kínosan feszengenek, a tanárok döbbenten néznek – kell még pár lélegzetnyi idő, amíg végre a földrajztanár meg mer szólalni:

– Igazgató úr, jól van?

Gábor ránéz, a szeme mélyfekete, mint egy kút. De a nézése tiszta. A földrajz tanár látja, hogy nem gutaütés és nem cukorsokk – már nagyon bánja, hogy megszólalt.

– Semmi baj – Gábor hangja elreked, tartása, arca olyan fáradt, mint aki most futotta le a maratont. Vagy, mint aki most jött rá, hogy egész eddigi élete másképpen volt, mint ahogyan ő tudta.

Folytatná a beszédet, de már nem látja belül a szavakat. Nem jön több levegő a hangszálaira. Csak a saját kérdése kereng az agyában: – *De akkor miért segített?*

Na most van tényleg baj.

3.

1989 – szeptember eleje, egy órával később

Vége vége a kínosra sikeredett évnyitónak. A gyerekek zöme vállrándítással elintézi az ügyet, még csak nem is nagyon beszélnek róla. A diri végül is saját lábán távozott, csak kicsit megszédülhetett, meleg van. Annyi minden fontosabb dolog van megtárgyalandó a hosszú nyári szünet után. Kitárulnak a nagy szárnyas ajtók, kitódulnak a díszteremből. Kicsit még elvakítja őket a délutáni nap fénye, ahogy betűz az aula délnyugati, hosszú oldalának hatalmas ablakain. Ki-ki a maga osztályterme felé igyekszik, de közben csoportok alakulnak, bomlanak – zsivalyog, kavarog az egész sulisuli, lehetőleg egyszerre szeretnének minden információt magukba szívni és átadni.

Ákos derülve, de kissé szédülten figyel. Kéz a kézben nyomakodnak a tömegen át Annamáriával, a negyedikesek osztálytermei legfelül vannak, oda tartanak. Ákosnak minden új, nem ehhez van szokva, de boldogan veti bele magát a történesekbe, Annamáriára támaszkodva testben és lélekben. – Inkább lélekben, somolyodik el magában, és szeretettel néz a lányra – bár rajtam nem múlna... De Hedvig erősen Ákos szemébe nézett, amikor egy hónapja föltette a repülőre:

– Életed nagy kalandjára indulsz – ez az ország nem olyan, mint Amerika. Sok minden meg fog lepni, sok mindenen nevetni fogsz, sok mindenen bosszankodni. Ne hagyd magad csőbe húzni. Bízom benned. Tudom, hogy helyén van az eszed és szíved. Itt Hedvigesen kanyarodik egyet a mondata: – Egyéb testrészeid is így tegyenek! – Ákos is elröhögte magát anyjával együtt, de értette a humor mögötti kemény figyelmeztetést. Aztán mindketten elkönnyesedő szemmel csókolták meg egymást:

- Viszlát mami, ősszel Budapesten!
- És takaríts ki, mielőtt megérkezem!
- Úgy lesz mami! Várlak!

1989 – augusztus

Ákos landolt Ferihegyen. Magyarul beszélvén viszonylag tisztességes áron eltaxizott a Hedvig által korábban megvásárolt sashegyi házhoz. Örömmel konstataálta, hogy nem vesztette el a kulcsot, és az nyitja is a bejáratot. A ház lépcsősen eltolt szintekből állt. Eléggé magasan épült a hegyen és viszonylag nagy volt, széles körterasszal, eltolható üvegfallal kelet felé, a városra néző oldalon. Ákos fotókat látott már róla, már akkor is tetszett neki, de most igazán nagy élvezettel derítette fel minden részletében.

Ezután már nem tetszett annyira. Igényes terv és alapanyagok – de igénytelen kivitelezés. Azonban Ákos még nem volt olyan finnyás, mint egy felnőtt, hamar túltette magát az illesztési hibákon, réseken, ferdeségeken, karcokon és csöpögéseken. Keresett egy gardrób szekrényt, berámolta a kofferje tartalmát, aztán a konyhát vizslatta körbe tüzetesen: volt-e annyi esze a felkért gondnoknak, hogy a hűtőt ne csak beröföfentse, de tegyen is bele valami éhes kamasz számára megfelelő tápot? Volt. Ákos szeretettel gondolt a gondnokra, és remélte, hogy csinos és nőnemű, nem egy szakállas vénember. Persze, ha figyelt volna minden intelemre, amivel Hedvig ellátta, tudhatná pontosan is, hogy hívják és hol található. De ami fel van írva a Hedvig által gyártott hosszú utasítási és használati listában, arra minek pazarolni az agysejteket.

Szívesen telefonált volna haza Hedvignek, de ennek két akadályba merült fel. Ha neki esteledik, akkor Hedvig még dolgozik. Nem kéne zavarni. Hedvig tényleg dolgozott, de közben igencsak sűrűn gondolt Ákosra, bár távolról sem olyan nyugodtan, mint azt fia gondolta róla. A második akadályba Ákos akkor ütközött, amikor átgondolva a dolgot mégis vállalta a veszélyt, hogy megzavarja anyját.

Nem találta a telefont.

– Hát, – gondolja – majd holnap a gondnokkal megértekezem, hova dugták. Az a tény, hogy a világnak ezen a felén alapállapotban egyáltalán nincsen telefon egy új házban, még akkor sem, ha külföldi bérlőkre, vagy vevőkre is számítottak, Ákosban fel sem merült.

Ákos átgondolta a következő napok menetrendjét. Tíz nap múlva, mire ő is újra itt lesz, Tomi már szintén hazaérkezik Bécsből, és segít eligazodni, bevásárolni, egyáltalán elkezdni az önálló életet. No meg a sulit. Onnan már havaj. De a holnapi nap, és onnan Tomiig még kicsit húzós: hajnalban indul a Déli pályaudvarról vonattal Füredre, ahol a Brezowiczky nyári tábora várja, Brezov Gábor igazgatóval az élen, aki Hedvignek régi ismerőse, még a gimnáziumi évekből. – Milyen vicces véletlen, hogy pont Brezovnak hívják, és a Brezowiczkyt igazgatja.

1951 – kora tavasz

Brezowicky Lajos nagyapa az 1930-as években erről másként gondolkodott. Ahogy ő látta, a helyzet minden volt, csak nem véletlen, és nem vicces. Igaz, hogy a kitörni készülő második világháború kimenetét, az oroszok bejövetelét még rossz napjain sem esztimálta volna, de a németek aktivitása és a jobboldali kormányzat szolgálai tötyörgése az ő örökletesen harcos liberális lelkét éppen eléggé felborzolta ahhoz, hogy többretegű védelmi vonalat építsen ki családjá, és elsősorban, – lássuk be, – a gimnázium számára.

A későbbiek ismeretében Brezowiczky nagyapa vátesznek bizonyult az első lépésként megtett névváltoztatást tekintve. Ő ugyan csak egy egyszerű, nem feltűnést keltő, hétköznapi vezetéknev mögé akarta rejteni a nemesi családot, és persze a gimnáziummal való összefüggésről elterelni a figyelmet, de a rövidített név oroszos csengése többször is nem várt hasznot hozott. Brezov Aljosa, aki jól tud magyarul – a háború után a megfelelő ajtók nyíltak meg előtte, még mielőtt az adminisztráció magára talált volna, és még mielőtt az ötvenes évek kommunizmusa mindenre ráfeketedett. A gimnázium felszíni aktivitásában plebejussá és átlátszóvá, lényegét tekintve pedig láthatatlanná vált. Hagyományai pedig titkaival egyetemben átmentettek a következő generációk számára is.

Brezov Alajos nagyapa nemesi mivolta persze ettől még nem vált füstté, így a gimnázium – és mellékesen a család – sorsának elrendezése után, néhány évvel később, 1951-ben nemcsak őt, de a hivatalos verdikt szerint a vele egy háztartásban élő egész házanépét kitelepítették Budapestről az ország egyik legtávolabbi, villany és víz nélküli tanyavilágába. A Brezov családot szerencsére ez a tény nem rázta meg olyan mélyen alapjaiban, mint a többi hasonló sorsú nemesi családot. Ennek több oka is volt.

Egyrészt az ország már a huszadik század első felében sem volt elég nagy ahhoz, hogy nagyon messzire lehetett volna küldeni bárkit benne anélkül, hogy át ne essen egy határon. Ami viszont kizárt volt a kitelepítések rendszerében. Másrészt, a felvidéki Brezowiczky kastély és földbirtokok – a kitelepítők pontos ismeretei szerint is – egy háborúval korábban elvesztek, mivel egy másik országban maradtak. Arra, hogy egy kiterjedt nemesi család esetleg több különböző ágon és helyszínen is rendelkezett birtokkal, és azok közül némelyik még mindig a körbemetszett országban van, valahogy nem gondoltak a kitelepítők. Így nem törődtek vele különösebben, hogy hova küldik a Brezov családot, megelégedtek azzal, hogy amilyen messze lehet, délre száműzték őket, a Tisza utolsó szabályozatlan kanyarjaitól övezett ilonavári lápvidék tanyavilágába.

Ahol a jóemlékezetű nép, az egyetlen kőépületből, a Brezowiczky udvarházából kialakított tanácsi és pártközpontban némi meglepődéssel, de nagy örömmel és tisztelettel fogadta a valahai történelmi tulajdonos leszármazottját. A helyi párttitkár a haját tépte, de mivel benne volt a helyszín kijelölő kitelepítési bizottságban fél évvel azelőtt, és korábbi, más hibái miatt száműzték őt magát is az isten háta mögé, nem volt módja korrigálatni a helyzetet saját halálos ítéletének aláírása nélkül.

Néhány hónap múlva pedig, nagyjából azután, hogy az eredmény nélküli körözések lekerülnek a vidéki rendőrök listáiról, már nagy ulticsákat vívtak, amelyeken Brezov Aljosa rendre kifosztotta a pártbizottságot, rendkívüli élelmiszerhez, gyógyszerhez, dohányhoz juttatva ezzel az ilonavári kitelepített családok összességét, és rendkívüli látogatási engedélyeket kicsikarva Budapesten maradt családja számára.

Bonyolult a történelem.

Harmadrészt, – és ez volt a legnyomósabb ok, amiért a család megőrizte erejét – volt a Brezowicky gimnáziumnak néhány olyan titka, amely többször segítette át a családot nehéz helyzeteken – és most sem volt ez másként.

Alajos nagyapát a kitelepítő brigád, a kitelepítésről hírt adó levél másnapján, derűsen várakozva rájuk, de egyszer csak egyedül találta, a háborúból megőrzött századládán ücsörögve és pipázgatva. A gimnázium mögötti sportpályát hátulról határoló kis keresztutcából nyíló, különálló

kőépületben lévő, egyszobás gondnoki lakás pedig, amelyet 46 végén kérésére akkor hivatalosan is kiutaltak neki, félig rombadólva, a tetőn át folytonosan beázva és nagyon üresen tátongott. Még a kommunista legények mércéjével is szegényes priccse, egy asztallal és egy hokedlivel, meg néhány konyhaedénnyel berendezve maradt ott Alajos után.

Sehol semmi a remélt fosztogatni való vagyontárgyaktól.

Sehol semmi érték.

És sehol a család.

A legények goromba kérdéseire Alajos egykedvűen vonogatta vállát.

– Már a háború végén, amikor hazajöttünk, még évekkkel ezelőtt, elhagyott a feleségem. Elköltöztek... Vitte a fiamat is, meg mindent, ami csak gondolt. Fogalmam nincs, merre lehetnek. Miért, maguknak az van a papíron, hogy ők itt laknak? – És állta, ártatlan kék szemekkel, a verőlegények fenyegető üvöltését, arcába tolt arcuk eltorzult tekintetét.

Vele nem tudtak mit kezdeni. Megverhették volna, – erre volt is jelentős mértékű igény – de megölni már nem volt szabad, ha meg élve marad, még ő tesz följelentést, ha bántják – így inkább a legények jelentették föl. Az adminisztráció pedig hosszan-hosszan bogarászta a lakónyilvántartásokat, hogy hol történt a hiba. Ám csak az derült ki, hogy habár a lakónyilvántartás szerint a családtagok is ott vannak bejelentve, de valójában soha oda nem költöztek vele. Útlevelet nem kaptak, lakásuk sincs sehol máshol, sőt, még személyi igazolványuk se nagyon lehet – köddé váltak.

Úgyhogy a hatalom két fontos intézkedést tett. Biztonságból körözést bocsátott ki, majd hátradőlt, és türelmesen várni kezdte, mikor bukkan fel bármelyikük, érvényes lakást és önazonosságot bizonyítani képes igazolvány nélkül. Másfelől pedig, értelmetlen, de a családnak igen hasznos szolgálatot tevő bosszút állt: ledózeroltatta a kicsi, félig összedőlt házacska a sportpálya szélén.

Brezov nagymama és a fia, akkor már menyével hármában, vigyorogva nézték a gimnázium ablakából. Aztán egymásra nézve meglapogatták zsebükben a teljesen hivatalos személyi igazolványukat, amelyben legális és érvényes lakcímük is szerepelt: a Brezowiczky Gimnázium hivatalos, fő utcai címe. Ahol pedig hivatalosan nincs egy árva, fél szobányi lakás sem. Papíír... – papír az van, olyan, hogy minden igazoltatást kiáll. Arról pedig, hogy a lakónyilvántartások csak a lakóházakbeli lakásokra épülnek, és hogy a megszervezett rendszer előtti, korai személyi igazolványok nyilvántartását meg úgyszintén ezekre a listákra fűzték fel, sajnos, ők igazán nem tehetnek. De a kiadott körözést sejtették, és mivel az minden eredmény nélküli esetben is három hónapig érvényben lesz – visszavonultak a hódvárba, és egy időre láthatatlanná váltak.

6.

1989 – augusztus

Ákos nem sokáig időzött a Brezov névhasználat érdekességénél. Meleg, csillagos egű, nyári este volt. Vacsora után kiült a teraszra a messzelátójával, lenézett a városra, és sorra vette, mit láthat, amiről addig csak Hedvig és Tomi meséiből hallott. Persze leginkább a Brezowiczky épületét kereste, amit elvileg innen jól lehetne látni, – de alig tudta kivenni a lombok, fenyők takarásában. Tulajdonképpen egyáltalán nem tudta kivenni. Lombok, fák, bokrok, lombok – egy ekkora épület hogy a csudában bújhat így el? Ákos sokkal többet tudott történelemből, mint általában a diákok, de a Brezowiczky család története, – sem Alajosé, sem a névadó Mór személye, kissé komplikált élete, sem az iskola különös, bujdokló képessége – nem tartozott ismeretei közé.

1850 – ősz

Brezowiczky Jenő térdig áll a nádasban az iszapos vízben, tízcsillió rajta boldogan táplálkozó szúnyog és néhány vaksin gyanakvó réce társaságában, moccanatlanul, viszketve. A récék halk sipergéssel izzítanak, de lesz ebből még fülsiketítő hápogás, ha ő megmozdul. De most annyira nem mozdulna. Újhold lévén alig látja, merre van a parti út, de jelen helyzetben még ez is kimondottan előnyös. Lapul, és miközben minden idegszálával a közeledőkre figyel, gondolataival boldogabb időkbe szökik a jelen elől.

Eddigi ifjú életében, egészen tavaly előttig, tudós ember volt, tanárnak készült. Nagynevű német egyetemekre járt, vadonat új eszméket ismert meg, liberális barátaival az ország egészét igyekeztek tudásukkal, pénzükkel a nyugathoz emelni. Ő maga egy nagyszerű gymnasium terveit dédelgette, amelyben a nagymúltú külföldi egyetemekhez hasonló színvonalon, de a jóval fiatalabb, még bontakozó ifjú elméket csiszolnák arra, hogy hogyan legyenek elég okosak és szakszerűek a modern Európa beköszöntére. István barátja a pénzügyek, a hitel és a vasút fejlesztésében véli a megoldás kulcsait. Jenő inkább a tudásban és az oktatásban hisz. Sok éjszakai beszélgetésben és vitában aztán kölcsönösen sokat alakult, csiszolódott mindkettőjük véleménye. István szerencsés, mert nagy saját jövedelmekkel bír, amelyekről már ő maga dönthet, és dönt is a haza javára. Vasutat épített, hidat. Könyvet ír, érvel, vitázik, harcol császárral, papsággal, rendekkel, buta és okos nemesekkel. Ő a nagy megvalósító, teljes szívvel, minden erővel, egyszerre több egész embert is elnyűvő projektet kézben tartva, csoda, hogy bele nem örül... De Jenő is szerencsés, mert Istvánt meg tudta győzni annyira, hogy egyik adománya konkrétan a tudományt szolgálja. No, annyira azért nem értettek egyet, hogy István az ifjak alapozó tanításának adakozzon, de a jóval fiatalabb Jenő tudományban való lelkes hitében őszintén osztozott, és a Magyar Tudományos Akadémia föllállítását követően az egyetemi oktatás magasabb szintre fejlesztését is megtámogatta. Jenő mérhetetlenül boldog volt ezzel is, és saját erőforrásait igyekezett minden módon szaporítani, hogy a gymnasium, – a Gymnasium! – terve is megvalósulhasson.

De közbeszóltak a hebrencs márciusi ifjak. A tudás és a politika helyét kezdetben kissé szervezetlen háborgás – Jenő ízléséhez mérten már-már hőzöngés, majd a Jenő által is tisztelt liberalizmus eszméi mentén alakuló forradalom és végül az egész országot egybe kovácsoló, szervezett, fegyverbe hívó szabadságharc vette át.

Jenő 1848 márciusában még kifejezetten viszolygott a kiabálástól. De látva, érezve, megértve a napról napra erősödő és egységesedő nemzetharcot, nem tudott tovább ellenállni. És már nem is akart. Magukkal ragadták az eszmék és elsodorták az események. Becserélte a tollat kardra, puskára, és beállt a harcolók közé.

Az 1849-es világosi fegyverletétel után viszont nem mert hazamenni. Eléggé nyilvánvaló volt a győztes császári neheztelés várható ereje, nem kívánta személyesen megtárgyalni a szabadság és a rabság kérdését öfelsége semmilyen képviselőjével. Mostanra azonban elfogytak a bűjtató barátok, és 1850 tavaszától már nagyon szervezeten keresik a fogdmegek is a szabadságharc élenjáróit. Immár ősz van – a tél előtt muszáj valami fedelet találnia. Nagy szerencsére az ilonavízi lápon bujkálva a kis Sodrócki gyerek tudta, hol találja, így elérte az apja üzenetével. Hogy lenne az öregnek egy elég fura, de jónak tűnő ötlete, jöjjön Jenő haza Ilonavárba, hogy meg tudják beszélni. De óvatosan, mert úgy hírlik, nemszeretem császári személyek igencsak keresik. A gyerek többet nem tudott, és Jenő nem is erőltette, ismerve apját, akinek néha még ő sem tudja követni kunkorgó gondolatmenetét.

Sajnos, az időzítés nem a legjobb. A parti úton a rossz hírek megerősítéseként egy egész kis császári hadsereg vonul a ház felé, s habár jó zajosak, de még így is épphogy csak le tudott ugrani előlük a gyér nádasba.

Jancsevics császári megbízott és kísérő katonái már fáradtak, a rajtaütés színhelye, egyben

tervezett szállásuk, Ilonavár, a Brezowiczky udvarház felé tartanak. Nemigen számítanak épp most, a Brezowiczky ház ilyen szoros közelében az elfogandó delikvensre. De a keresés komoly dolog, és figyelmük nem lankad még így sem. Ma éjjel rátörnek az ilonavári házban az öreg Móra, bár bántaniuk nem szabad, a szigorú császári parancs ebben egyértelmű, de fenyegethetik és megrémíthetik. Kiszedik belőle egykettőre, hol a fia. Aztán megalszanak nála, és másnap elfogják a legényt, viszik Bécsbe, ahol a tavasszal, a fiú távollétében megtartott tárgyalás eredményeként most majd díszes, és minden császári őfelsége ellen rebellis gondolatokat tápláló magyar alattvaló számára elrettentőnek szánt kivégzés várja.

A katonákat és a megbízottat azonban kellemetlen meglepetés éri a Brezowiczky ház közelébe érve. Égnek a fáklyák. Az egész ház kivilágítva, első látszatra is legalább száz nemes, vendég, szolga, mindenek, parasztok és ki tudja még kik szaladgálnak föl, s alá, nagy zajjal, sok fegyverrel, mindenhol felbukkanva. Na, itt sem lesz váratlan rajtaütés. Sőt. A rajtaütés is kérdéses kissé...

– Bár több katonával jöttem volna – gondolja a megbízott mérgesen. Visszafordulni nincs idő, már észrevették őket, egyre többen jönnek, elég sötét arcokkal elébük. Úgyhogy diplomáciára vált – jó képet vág a dologhoz, és nagy vidáman, mint kedvesen invitált vendégtől lenne várható, kissé kerékbe tört, de azért érthető magyarsággal ráköszön a háznépre. Szépen, udvariasan érdeklődve régi ösmerősük, Brezowiczky gróf úr felől, és szót sem ejtve holmi keresésekről, halálos ítéletekről, miegymásról. De valahogyan nem sikerült eltalálnia a rühes kutyák szája ízét, mert azok még egy fél mosolyt sem eresztenek felé, még egy fél köszöntő szót sem mondanak, csak szorongatják, ami épp a kezükbe került, és néznek, sötétén néznek. Viszont nem akadályozzák meg őket, hogy belépjenek, amire a megbízottnak már nagyon nincsen kedve, de érzi, tudja, hogy nem léphet vissza. Hát megy előre a csapdába, és erősen átkozódik magában. A fegyveresei összezárnak, de érezni a levegőben, hogy a túlerő láttán az első jelre pánik lesz – aminek ki tudja, mi a vége. A megbízott nem is szeretné megtudni.

A kapun belül végre elébe kerül egy szembetűnően gazdasszony kinézetű természetes asszonyság, akivel lehet tán értelmes szót váltani.

– Jóestét asszonyság! Joachim Jancsevics császári megbízott vagyok, az öreg Brezowiczky gróf úrral szeretnék hivatalos ügyben beszélni.

– Naná, hogy vele. A fiatal halálra ítélték még tavasszal, őt nyilván nem keresheti, ugyehogy? Tudja, a bűjtatása felségárulás lenne, amit egy ilyen hű és öreg nemes, mint a gróf úr, nem tesz őfelségével semmiképp – az asszony hangja gúnyos és éles. Nem köszön, nem mutatkozik be, és nem is nagyon tesz úgy, mintha nem értesültek volna a megbízotról jó előre. Magyarul beszél ő is, mint a horvát nevű labanc tiszt, és nem adja jelét, hogy meglepődött volna.

– Hát akkor, tán, ha odavezetne a gróf úrhoz – a megbízott feszeng, utálja az egészséget, és fél, milyen ártatlan szó szikrájától lobban be esetleg ennek kiszámíthatatlan népnek a lelke, és mikor fordulnak azok a körkörös követő, sötét arcokhoz tartozó kezekben himbálózó kapák, ásók, – és puskák is sajnos – élesben feléjük.

– Vezetem én, persze, vezethetem – mormog az asszony, – de nagy köszönetük nem lesz benne.

– Hagyja ezt inkább ránk az asszonyság – inti le a megbízott a fontoskodó némbert – majd mi eldöntjük, miben van köszönetünk, és miben nincsen. – Csak beszélni szeretnék vele – üt meg kissé békülékenyebb hangot, szeme sarkában a kíséretbeli kapák, puskák, egyebek megmocorodását észlelve.

Az asszony nem válaszol, csak megy leszegett fejjel – és ahogy a megbízott, megnyújtva lépteit, mellé lépve oldalvást ránéz, megdöbbenve látja, hogy a nő kemény, merev arcán peregnek a könnyek. – Mi az isten van itt? Nem tűnnek megijedettek. Ezer vendég futkos, inkább ünnepségnek látszik, mint őfelsége katonáitól rémülő védekezésnek. De ekkorra már fel is érnek a ház széles lépcsősorán a nagy vendégfogadó és egyben ebédlőterembe, ahol a zaj még nagyobb, füstszagúak a fáklyák, még több ember nyüzsög, és még többen sírnak. A megbízottnak összeszorul a gyomra. Ha ez most azt jelenti, amire gondol, akkor ő nagy bajban van a Jenő gyerek feltalálásában.

És azt jelenti.

Az öreg Brezowiczky Mór gróf békés mosollyal fekszik a nagy ebédlő asztalán, hanyatt, összefogott kézzel, lehunyt szemmel, mindentudóan.

Őt már őfelsége megbízottja soha nem fogja kihallgatni.

Jancsevics kényszerűen le kell vegye tollforgós díszes fejfedőjét, a katonák is követik ebben, ezzel mintegy levetve az egyenruha egy részével a szigorú parancsot is, hogy az öreg grófnak beszélnie kell, akármennyire is öreg, akármennyire is kimaradt a rebellióból, akármennyire is barátja a császár személyesen. A fogdmegek is lehajtott fejjel állnak, és minden szándékuk ellenére részeivé válnak a tiszteletadásnak.

Jóval később Joachim Jancsevics próbál még valami szállást kicsikarni, de az asszony, csomósan keserű arccal, majdhogynem szemberökhögi:

– Itt?? Most?? Még az istállóban is grófok alszanak, a báróknak már csak a nyitott verandán ágyaztam, magukat ugyan hova tenném? – Menjenek isten hírével, mondják meg őfelségének, hogy elment a gróf úr, nincsen itt már semmi keresnivalójuk.

Mária gazdasszony még a nehéz órákban is kézben tartja a Brezowiczky ház szervezését és irányítását. Mindenről tud, mindenre figyel. Évtizedek óta bizalmasa az öreg grófnak, akinek halála miatti mély megrendülése ellenére rendben kormányozza a vendégsereg ellátását, a temetés előkészületét, mindent.

Mégis – van néhány dolog, amiről Mór, igen alapos okkal, de nem tájékoztatta előre kedves gazdasszonyát. Megfelelő időben persze meg fogja tudni, sőt, érteni is. Ezen dolgok egyike, hogy a halálesetről őfelségének nem akárki, nem akármikor, és főleg nem akárhogyan vihet hírt.

Az igazságnak egy nagyon körmönfont verzióját szánják oda, különös gonddal megválogatott listán szereplő rokonok, barátok segedelmével. Jancsevics császári megbízott pedig nagyon nincs ezen a listán. Így aztán megjelenése, pont ezen a napon, anélkül, hogy legcsekélyebb fogalma lenne róla, miért, eleve súlyosan megrövidíti hátralévő életét.

Mária asszony jogos, de naiv eltanácsolása pedig a hátralévő napokból órákká töpöríti mindazt, ami még van, neki és katonáinak.

A megbízott és csapata dolgavégezetlenül és rosszkedvűen szedelőzködik. Csak akad a közelben egy vendégfogadó, vagy valami kocsmá, ahol megalhatnak... Néhány nemes vendég, szokatlanul kedves módon, ebben hirtelen segítségükre siet. Adnak is tanácsot, merre találnak effélét, úgy fertályórányi járásra. Még az utat is megmutatják. A császáriak egymásra néznek. Más megoldást nem nagyon látnak. A jelen helyzetben ők is egyre kevésbé szívesen töltenék itt az éjszakát.

Megfogadják hát a javaslatot, s elindulnak. Tudják ugyan, hogy ők ebben az országban, pláne az ő feladatukkal, nagyon nem szívesen látott vendégek, de a fáradtság és az ügybeli zavar eltereli figyelmüket, elaltatja gyanakvásukat.

Meg ugyan nem hívták őket, enni ugyan nem adtak, de senki nem szólt rosszat, senkire nem kellett puskát fogniuk, a lovak ihattak, pihenhettek is kicsit, javaslat is akadt, hol találnak szállást – végül is úgy látszik, hogy a rebellis magyarok beletörődtek már lázongásuk leverésébe. Megértették azt is, hogy a törvényes uralkodó elleni felkelés bűnét joggal sújtják halálos ítéletekkel.

Sötét a lápvidék, hold nincs, felhők takarják a csillagokat is. Fáklyáikkal sem tudnak néhány lépésnyinél messzebbre világosságot vetni. A mondott negyedóra jócskán eltelik, de a falu, a kocsmá, csak nem akar felbukkanni.

Körülöttük egymillió béka egybefolyó brekegése, kvakkogása, unkogása mögött rókák, vidrák, vízipockok neszezése hallatszik néha, amikor a békák éppen levegőt vesznek. Lápi madarak és baglyok vijjanása, buhogása tarkítja a hangversenyt. És mindezek fölött, alatt, mindenhol, a levegő minden kis köbcentijében, szemben, fülben, szájban, inggallér alatt – zümmögés, zümmögés, zümmögés, szúrás, szúrás, szúrás. – Hogy dögölt volna meg a Jenő gyerek a harcmezőn. Vagy lett volna meg, ha már él, esetleg kicsit ellenállva nekik, hogy szépen ki lehetett

volna rögtön, statáriumosan végezni. De nem, ezek szöknek, futnak, és füttyülnek a bírósági ítéletekre.

A megbízott dühöng magában. – Ki tudja, hány határon túl van már az a fiú, melyik országban fog egyszer csak felbukkanni. Még akár Amerikáig is eljuthatott az elmúlt egy év alatt. Mi meg itt kujtorgunk ebben a redves országban miatta...

Ebben a pillanatban, mindezt tetézve, majdnem rálép egy gácsérra, aki már amúgy is végletekig feszült idegekkel lapított. Így most dobhártyarepesztő hápogással és csattogással kap szárnyra, nagy rémülettel, vaksin csapongva sötétben, kaotikus reakcióra gerjesztve a többi kacsát is.

A császári csapat majd szívinfarktust kap. Beletelik jó pár percbe, mire elül a kacsazaj, és még további párba, mire a katonák újra levegőhöz jutnak.

– Kurva Brezowiczky Jenő – bukik ki a gondolat, az események velős összegzéseként, hangosan is Joachim Jancsevicsből.

Brezowiczky Jenő kissé meglepődik.

Sejtette ő, hogy a fogdmegek érte jöttek az apai házhoz, azt meg tudta is, hogy halálra van ítélve, nem véletlenül lapul azóta is az utat figyelve – de azért mégis meghökken, így, a kacsapánik elültével a konkrét, neki adresszált szidalom hallatán. Fekszik tovább hason a sárban, fejére húzott zsombékkal, és eltökélten láthatatlan továbbra is.

De azért nyomasztóan közel haladnak a katonák. Azaz nem is haladnak – megállnak, dohány után kápirásznak, és fennhangon megbeszélik, hogy ők bizony nagyon be lettek csapva ezzel a vendégfogadóval.

– Pedig milyen rendesnek tűnt az a bajszos, lajbis vendég, aki ajánlotta – morgolódik az egyik legény. – Most meg biztos jót röhögnek a markukba, hogy itt kavarszolunk a sötétben a lápon.

Németül beszélnek, de Jenő így is elmosolyodik – ezek szerint már jártak náluk, és apjauráék sikeresen el is tanácsolták őket.

Azonban, mielőtt a gondolat végére érne, és magamagának is feltűnne, hogy valami azért csak nem stimmel – a császári megbízottat, különösen katonákkal kísérve, különösen bújtatott halálraítélt keresésével megbízva, nemigen szokták mostanság a magyar udvarházakban oly könnyen eltanácsolni – a lép, minden előjel nélkül, felrobban körülötte.

Egyszerre dörrennek puskák minden irányból. Nagyon közléről, nagy villanásokkal.

Jenő majd' szörnyethal ijedtében.

A császári megbízott és katonái viszont tényleg. Még megijedni sincs idejük, még a fegyvereikhez sem kaphatnak. Még csak nem is látják, honnan jön a támadás. Egyszerre fut ki az élet mindjükből. Egyszerre csuklanak össze, szinte libbenve az éjszakai szellőben és lebecskázva szanaszerte, Jenőnek egy örökkévalóságnak tűnő hosszú pillanat alatt.

Fáklyáik a vizet, sarat érve nagy pistyenéssel egymás után hunynak ki. Jenő ezt a dörrenésektől megsiketülten nem is hallja, csak látja a szürreális végjátékot. Minden óvatosságról elfelejtkezve, félkönyékre emelkedve, megkövülten néz fölfelé.

Joachim Jancsevics még csak alig is kezd vérzeni, amikor már Jenő félig még hason lapuló testére zuhan.

Arca az üldözött arcához simul. Karjai átölelik őt, rabul ejtve néhány percre a szabadságharc hőstét. Jenő keze az utolsó szusszanást kieresztő mellkas alá szorul, ujjai a megbízott súlya alatt a puskagolyó ütötte lukban egészen a még párat rángó szívig nyomódnak.

A történelem szereti otrombán fanyar tréfáit cifrázgatva megismételni.

Jenő számára azonban mindez dermesztően váratlan és igencsak több annál, mint amire fel van készítve. Nem tud dönteni, hogy ordítson, hányjon, vagy felugorjon – így egyszerre teszi mind a hármat.

Életét egy cikkanásnyi késlekedésnek köszönheti.

A Brezowicky rokonság férfiai nagyon pontosan tudták, hány császári katonának kell

elhunynia. Egyeztetett stratégiával, a láb alapos ismeretében, a nagy hajtóvadászaton vérré vált félköríves láncban, fények nélkül, néma csöndben osontak utánuk. Feszülten erőltetve pupillájukat, hogy a holdtalan éjszakában nehegy rossz helyre lépjenek, meg ne ijessék a kacsákat, nehegy recsenjen bármi, – hogy a célpontok fáklyáinak fényes kontrasztja ellenére is pontosan kivegyék a sötét emberi körvonalakat.

Mivel mindegyik fogdmegre jutott két-három rokon, így két-három közelről leadott, igen jól találó lövés is, most csöndben, a lövésektől kissé csengő fülükben doboló szívvel, de feszültségüket már lassú fűjtatásokkal kiengedve fülelnek, hogy nyösszen-e még a láb, maradt-e életben lévő.

Közben lassan újratöltéshez készítik a puskákat.

Ez a lassan menti meg Jenő, és vele több rokon életét.

Ahogy Jenő artikulálatlanul ordítva, Jancsevicstől véres kézzel és közben okádva felugrik, a rokonok alaposan meglepődnek.

– Húha, hó! Nézzétek már, egynek még mekkora hangja maradt! – egy pillanat alatt rászögezik a puskákat, és többen lőnek is – a töltetlen fegyverekkel. Egynek van csak elég esze hozzá, hogy a fáklyáért nyúljon, és tüzet csikarjon, hogy lássák is, hova lőnek, mielőtt egymást döntik a lábba. Az első szikrák fényében pedig már ordít ő is, kissé módosítva a korábbiakat:

– Héhahó! Emberek!! Háháhá! Ácsi!! Ez a Jenő gyerek! – a ravaszokon már megfeszült ujjak alig-alig akarnak kiengedni, de végül csak győz a józan ész a vadász-szenvedély fölött.

Sajátos hangok egyvelege veri fel a lápot.

– Hogy a jó fenébe kerülsz te ide, édes öcsém? – öleli roppant keblére nagybátyja Jenőt, akit máris nagy lendülettel, kiabálva kapnak ki a karjából, egymásnak adva őt tovább a következő unokabátyok, sógorok, komák. Mindenki összevérződik, mindenki beszél, mindenki nevet és sír egyszerre.

Boldogságukat és szeretetüket szívből ontják Jenőre, miközben kegyetlen és ridegen takarékos mozdulatokkal, mintegy mellékes feladatként gondosan belerugdallják a holttesteket az ingoványosba, fülelve, hogy hallják a nagy bluggyanást, amivel a láb akár több évszázadra is magába cuppantja az ilyesmit. Senki nem ejt könnyet a némileg ártatlan kísérő katonák fölött sem. De levett fejfedőkkel megállnak egy percre a láb utolsó gluttyanása után, és elmormolnak egy őszinte imát a holtak lelkéért.

Nem jók, és nem rosszak.

Ilyenné tették őket a vérzivataros évszázadok.

1850 – ősz, még aznap éjjel, kicsivel később, meg kicsivel korábban...

Jenő boldog. Egyik csontropogató ölelésből a másik hátba döngetésbe adogatódva lassan meg is nyugszik. Sötét a látás, de a fáklyák meleg fénye beragyogja arcukat. Mindenki beszél és mindenki kérdez, de a történet két fele azért kezd összeérni és érthetővé kerekedni.

Közben felcihelődnek, és indulnak vissza Ilonavár felé.

– Szóval, engem meg apámuram invitál haza, azt izente, mondandója van, hogyan találhatunk kiutat. Öreg barátja neki a császár, apámuram hű is hozzá, de nagyon nem pártolja az én halálos ítéletemet, úgyhogy eddig tartott a lojalitása. Kíváncsi vagyok, mit talált ki az öreg azzal a csavaros eszével! – Jenő nagyon megkönnyebbült, kicsit hangosabb is, mint máskor, úgyhogy minden rokon hallja.

Le is hervad rögvést a boldogság az arcokról. A lápi osonás veszélye, a vadászat izgalma, a gyilkolás és boldog viszontlátás egymásra torlódó érzelmeinek hevében megfeledkeztek a legfontosabbról – hogy nincsen már Ilonavárban öreg gróf. Hogy bizony, Jenő az élő és egyetlen örökös. Aki továbbra is halálraítélt. És akinek még senki nem mondta meg, hogy árva is lett. És akinek hagyatéknak egy nagyon bonyolult feladatot kellene még végrehajtania.

– Mmmm. Hát van itt valami nehéz dolog, amit tudnod kell. Hogyan is mondjam.... – Bátyya, Jenő rég elhunyt anyjának testvére, mint legközelebbi rokon és korelnök, érzi, hogy ezt neki kell elmondania. De nagyon nehezen formálódnak a szavak. Szerette Mórt, mint a saját testvérét, és szereti Jenőt, mint a fiait. Hogyan lehet egy év bujdosás, aztán meg egy ilyen éjjel után azzal szembesíteni a fiút, hogy egy napon múlt, de elkésett?

Jenő megáll. Hallja, érzi, hogy megváltozott Bátyya hangja, tartása, egésze. Árad belőle a szomorúság. Jenő nézi – és szavak nélkül is megérti. Lehajtja fejét.

– Édes fiam. Még láthatod... otthon van felravatalozva. És hát ... hagyott rád egy nagy tervet. Ezért is vagyunk mi most itt.

Jenő hallja a szavakat, érti is, de nem jutnak el ténylegesen a tudatáig. Hideg nyomást érez a szívében, bénító súlyt a lábán, alig tud újra megindulni. Később majd sírni fog, de most még a könnyei is dermedtek.

– Menjünk haza – mondja csendesen.

A többiek körbeveszik, rábólintanak.

Több szó hazáig már nem is esik.

Ilonavárból Mária asszony egy emeleti ablakból figyel. Már messziről látja a fáklyákat. Jó lenne tudni, melyik csapat az.... nagyon csöndesek. Tárja ki a kaput, vagy a nagy puskát vegye kézbe? Mária asszony tisztában van a császári katonák irtásából származó durva következmények lehetőségével, de éppen elég fáradt és elkeseredett ahhoz, hogy habozás nélkül lőjön, ha Jancsevicsék bontakoznának ki a sötétből. De szerencsésen, még mielőtt felismerhetővé növekednének az árnyak, ismerős hangokat hoz a szél:

– Rosseb a rühös pockaikat, hogy már az útra is lukat vágnak... majd még a ló lép bele, lábát törri, aztán pusztíthatjuk el szegényt... – Bátyya háborog, fojtott trombitahangján, meggyökent bokáját fájlalva.

– No csak vigyázz, ha te töröd lábod, nehogy felőled döntsön így a családod! – röhögni fel az egyik unokatestvér. Zötyögnek a többiek is, hálásan a legkisebb viccért is, amivel a nagy szomorú hallgatást feloldhatják kissé. Jenő nem tud velük nevetni, de a szívében a fagy kezd felengedni.

Mária asszony lekurjant a béreseknek:

– Rendben vannak! Ezek a mieink!

A bentiek leteszik a puskákat, kapákat, és megkönnyebbült zsvallyal tárják ki a nagy

kapuszárnyakat.

Hajnal felé jár már, mire mindenki mindent elmesél, eszik, iszik, alvóhelyéhez jut és elvackol. Jenő a vendégek utáni erősen leromosodott ebédlőben Bátyyával marad kettesben a ravatal mellett. Bátyya körbenéz, aztán megnyugodva, hogy már tényleg senki illetéktelen nem hallja, előhúzza egy addig letakart, méretes ládát a sarokból.

– Gyere fiam. Van itt neked apáduradtól valami.

Jenő közelebb húzza a kis széket, melléül a ládának, és elkezd kirakosgatni annak tartalmát. Bátyya hátradől és hagyja, hogy a saját tempójában eméssze meg az ott találtakat.

A kakas már régen elkurjantotta a hajnalt. Sőt, már a déli levesnek elkapott tyúk sorsa fölötti felháborodásán is túl van, mire Jenő végez, és elképedten néz föl Bátyyára. Aki ugyan ültében alszik, nyitott szájjal horkolva, de megérzi, hogy nézik, és egy záró hortyanással felriad.

– No most akkor – szögezi le kis torokreszeléssel Bátyya, hogy fölvegye a fonalat.

– Hát ez az – Jenő apja levelét szorongatva, nagy kupac különféle hivatalos papírral az ölében, fejét csóválja, és próbálja ízlelgetni apja hagyatékának következményeit.

A ládában már csak pár szál okmány hever.

Alatta viszont súlyos, veretes, sokkarátos aranypénzek.

Sok. Nagyon-nagyon sok.

– Bátyya, szerinted ezt meg lehet csinálni?

– Háát... mindenesetre eléggé kockázatos terv...viszont van más ötleted?

– Hát nincs.

– Mert nézzed csak – lendül bele Bátyya – ha te örökölsz, azt az új császár öfelsége elkönfiskálja, mint bűnösét. Ha te előkerülsz, téged kivégeznek. Ha te fogod a vagyont és megszöknél, dél felé még Fiume előtt biztosan elkapnak. Az oroszok felé sem mehatsz, nagy barátok abban, ha szökött elítéltet kell visszatoloncolni. Innen Felvidékig el se jutsz. Talán Erdély... de kockázatos. És egész életedben papírok nélküli bujkálás? Úgyhogy igencsak ez a megoldás tűnik a legalkalmasabbnak.

– Dehát ez kész örület. Gondolod, hogy nem ezzel fogok leghamarabb megbukni?

– Van rá esély, nem kétséges... De elég nagy esélye van annak is, hogy ezzel viszont túléled. Úgy élsz életed végéig, ahogyan azt megérdemelnéd. Azt teszed, amire mindig vágytál. Pont azzal tűnsz el a kereső szemek elől, hogy szem előtt vagy.

– És ha bárkivel összetalálkozom, aki ösmerte apámat? Aki ösmert engem?

– Pontosan kivel is? Hol is? – Bátyya visszakérdez, mert ezt a pontot vették át legtöbbször Mórral, ő is itt érzi a legnagyobb hézagot a terven. Úgyhogy belelendülve válaszol is mindjárt:

– Először is itthon. Ilonavárban mindenki a te életedért imádkozik. Igen. Akik itt vagyunk, belül, tudni fogjuk az igazat. De itten senki sincsen, aki neked ártani akarna.

Akik kint szolgálnak, nem látják sem a koporsót, sem pedig a zárt kocsiban elutazó gyászolót.

Budára mégy. Ott egy iskola építését kommandírozod. Pénzemberekkel lépsz kapcsolatba, hogy az aranyból épület legyen. Ha te nem akarsz személyesen tárgyalni, nem is kell találkozz velük. Majd a közvetítőid. Ők szokva vannak az ilyen ügyfelekhez.

Építő mesterekkel találkozol, akik viszont életükben nem látták sem apádat, sem téged.

Oktatásügyi engedélyekre lesz szükséged. A császáriakat írásban fogod megkérni, a magyar helyi ügyintézők meg soha nem találkoztak korábban apáddal, de veled sem. Tanárokat keresel. Ők sem ismernek.

Az első buktató, a diákok. A polgári gyerekek megint csak nem jelentenek veszélyt. A

nemesi családok? Barátaid, rokonaid? Igen, ösmerik a Brezowiczky családot. De a nemes diáknak, aki látni fog, minden húsz évnél idősebb ember öreg. Eszébe nem jut, hogy te nem te vagy. A szülők pedig, akik felismerhetnének, pont azok, akik családtagsaikkal jócskán a te cipődben járnak, és fiaikat pontosan a te iskoládban szeretnék biztonságban tudni. Nemhogy elárulnak, de védelmezni fognak egész életedben.

– Gondolod, hogy egy áruló sem akad majd köztük?

– Ne feledd: nálad vannak a gyermekeik... és mire nyolc-tíz év után egy garnitúra elballag az iskoládból, ki tudja, él-e még a császár, van-e még ellened ítélet, lehet-e még benned kárt tenni...

– Hmmm. Azért van egy ember, aki jól ismeri apámuramat. És ha ő látni akarja, akkor nagy baj lesz.

– Ugyan ki lehet ilyen veszélyes?

– Hát maga az öreg császár. Ferdinánd. Akit ugyan tavaly lemondattak, de nagyon is virul Prágában.

– Hú, amindenit. Pedig de sokat átgondoltuk...

– Semmi vész. Csak résen kell lennem mindig, hogy eszébe ne jussak valahogy. Végül is érthető, ha a fiát halálra ítéelő császáriakkal az öreg Mór már nem annyira akar kvaterkálni. Még ha az ítéletet nem is az öreg barát, hanem az új ifjú írta alá. Úgy hiszem, egyik császár sem erőltetné szívesen ezt a találkozót. Csak vigyáznom kell, hogy ne nagyon legyek szem előtt.

– Hát nem is leszel, ha úgy veszed. Nézd csak meg a terveket, apádurad odaskiccelt egy épületrajzot, hogy hol lenne a te biztonságos lakásod... – Bátya nagyon el volt bűvölve Mór zseniális épülettervétől, még úgy is, hogy a lényegét Mór még öelőtte sem fedte fel teljesen. Ez maradjon egyedül Jenőnek. Szüksége lehet rá.

– Látom, látom – apámuram nagyon részletesen megtervezte az elmúlt évben az én megmentésemet! – Jenő elkönnyesedő szemmel gondol apjára.

Maga előtt látja, ahogyan órá nézve mindig hunyorogva elmosolyodik. Ahogy szeretve terelgeti Jenő gondolkodását kicsiny gyermekora óta, ahogy szívfájdalommal az elválás miatt, de mégis erőteljesen küldi Göttingába, Heidelbergbe, pénzeli minden további egyetemét, tanulását.

Néhány éve nyáron, Ilonaváron Jenő elmesélte István barátjával folytatott beszélgetéseiket, és megpendítette a Gymnasium tervét. Mór nagyon figyelmesen hallgatta. Nem szólt akkor semmit, de Jenő most meghatottan látja, hogy mekkora akciót indított el az a beszélgetés.

Persze, Mór is másképpen tervezte a dolgot. Amikor meglepetésül fiának, megvette az iskola számára azt az óriási, szőlőhegy alatti budai telket, még makkegészséges volt, nem ropogtak fegyverek, és főleg, fia nagyjövőjű akadémiai tudósként fungált, nem pedig halálraítéltként.

Ennek ellenére, az iskola bármely jövőbeli baj elleni védelme érdekében, nagyon sokáig kereste ezt a különleges telket.

Mór azonban két évvel ezelőtt elkezdte nagyon nem jól érezni magát, és egy év óta már tudta, hogy a rák nem ad neki kegyelmet. Mondta volna fiának, ha az akkor már éppen nem szökésben bujkált volna, ha találkozhattak volna. Mór mindig konzekvens, tisztességes, és a magyar uralkodóhoz – tehát tetszik-nem teszük, a császárhoz, – hű nemes volt. Ekként volt ismert az udvarban is. A császárt gyermekora óta ismerte, és kifejezetten jó barátok voltak. Ha fia meglátogatta volna, föl kellett volna adja.

Mór nem értett egyet a szabadságharchoz vezető eseményekkel, és nem értett egyet feltétel nélkül a liberalizmus eszméivel sem – ehhez túl jól ismerte a francia forradalom eseményeit.

De fiát mindenén túl szerette, és tisztelte is tudásáért.

Nem ölhetik meg. És nem vesztheti el élete nagy álmát sem.

Úgyhogy lojalitás ide, nemesi hűség oda – a helyzet minden nyila egy irányba mutat: Egyrészt minden ingatlanát, birtokát a szűk ilonavári uradalmon kívül szép csöndben pénzzé tenni, tartós értékű és könnyen forgatható aranyat venni, akármit is mond Jenő István barátja a hitelezés és pénzvilág fejlesztéséről. Másrészt Jenő életét biztonságba helyezni. Jenő halálra van ítéelve. Ez elől csak egy módon menekedhet meg. Ha meghal. Úgyhogy Jenő meg fog halni. Nagy temetése lesz, sok rokonnal, császári udvarig szertevitt hírekkel. Megrendülten gyászoló apja pedig kegyeletből

felépíti fia nagy álmát, a Gimnáziumot.

Amikor pár hónapja először vezette elő tervét Bátyjának, az itt fennakadt:

– De hát ez így hülyeség. Jenőnek élnie kéne, te meg – már megbocsáts az őszinte szóért – de hamarost meg fogsz halni a betegség miatt.

– Bátyya!! Figyelj! Szerinted tehát mit teszünk??

Bátyya szeme lassan elkerekedik, ahogy megérti a terv lényegét.

– Kicszerélték egymást? Téged Jenőként eltemetünk? Ő meg Mórként békében él tovább?

– Nna. Hát erről beszélek. Segítesz? Belevágunk?

– Jéézusom. Ez így nagyon cifra út lesz. Hát persze, hogy segíték. Mindannyian segítünk.

És Mór Bátyyával belevágott.

Mórnak egy gondja maradt a végére. Hogy amikor a Sodrócki gyereket majd elküldi Jenőért, amint majd elmondja fiának a tervet, utána neki nagyon gyorsan el kéne hunynia, hogy az összehívott rokonság nagy zajjal eltemethesse Jenő koporsóját. De főleg, hogy a gyászoló apa szerepében csak egy személy maradjon. Az öngyilkosság tűnt egyetlen jó megoldásnak, de az meg, hívó katolikusként, még úgy is elborzasztotta, hogy tudta, pár napot, hetet csak el az isten által kiszabott időből.

– Valahol nevetséges – füstölgött magában maga ellen – egy ekkora akciót végigvittünk, és most ezen az apróságon múljon, hogy az én lelkiüdvöm megmarad-e... De mégis. A világgal, a császárral, mindenkivel kibabrálhatunk – de a jóistennel nem lehet ilyesmit csinálni.

Bátyjának már tett néhány célzást, de az kategorikusan elhatárolódott attól, hogy kezét emeljen legjobb barátjára.

– De drága barátom, öltél te már embert, nem is egyszer, azzal hogy békéltél meg?

– Meggyóntam a papnak, és feloldozott.

– Hát gyónj meg neki eggyel többet, és segíts engem megfelelő időben a túloldalra.

– Ez nem darabra megy. Azok rongyemberek voltak. Megérdemelték a halált. Te meg nem.

– Na te is jó hülye vagy, nemcsak én – replikázik Mór mérgesen.

– Jó, akkor van másik érvem: Ha megtenném. Mondom: „ha”. Akkor, ha meggyónom a te megölésedet, azzal pont az egész tervet és Jenőt sodrom veszélybe. Mármost, ha a papot esetleg a gyónási titok elárulására bírná valaki.

– Akkor mondd azt, hogy a Jenőt ölted meg – de Mór is érzi, hogy ez a beszélgetés nagyon elrugaszkozik a valóságtól.

– Te bolond vagy.

Két megoldás maradt: vagy sikerül elhunynia pont időben magától, vagy mégis be kell idő előtt avatnia a sokat, de nem eleget tudó Máriát, és az ő vajákos ismereteire támaszkodó segítségét kérnie. Mária keményebb fából van faragva, mint Bátyya, és sokkal racionálisabb is. Ha valaki tud szeretetből ölni, hát ő biztosan.

Mindenesetre, biztonságból, a terv csak Jenőre tartozó egészét papírra vetette, és jól elzárta az aranyládában. – Milyen faramuci helyzet, – morgott közben – azt kell remélnem, hogy nem tudom szóban elmondani mindezt a fiamnak... mert, ha igen, akkor már csak Mária erején múlik, hogy a terv megvalósulhat-e rendben.

Mór egyelőre nem látja a megoldást, de finom nemes ember mivoltának ellenére, akárhányszor is gondolja át a dolgot, ezen a ponton már hosszabb idő óta kasznárja kedvenc szófordulata mászik elő gondolataiban.

– Szar ügy – mondja ki hangosan.

– Az – riad fel ágya mellett Bátyya.

Ám Brezowiczky Mór élete istennek oly kedves módon zajolhatott, hogy ebben az utolsó, nehéz lépésben megkönnyült rajta. A papírok rendben, az arany a ládában, a rokonok megérkeztek, Jenő már a közelben, Bátyya itt – Mór déltájban, épp mielőtt Máriáért kéretne, a végső nagy beszélgetés érdekében, valami gyönyörű, fényes napsugarat lát beragyogni az ablakon. Hátradől,

elégedetten elmosolyodik, kienged a lelkének két éve egyre csak feszesedő húrja. Elillan a fájdalom, és egy nagyon jó érzés öleli körbe.

Minden rendben van.

Bátyya fogja a kezét. Nézi öreg barátját és sír – de nagyon meg van könnyebbülve.

Aztán lefogja szemét.

Délutánra fel is ravatalozzák. Az őszinte gyászt átlengi a nagy terv lépéseinek izgalma, szervezése, közös átisméltése.

Várják Jenőt a lép felől, várják az ácsot a faluból a zárt koporsóval, fogalmazzák a híradásokat – és közben intézik azt is, hogy a be nem avatott külsősök mennyit és mikor tudhatnak meg.

Mária asszonynak ezen a délutánon mondja el Bátyya a csere tervét. Az asszony szívből siratja Mórt – de őszintén megörül a megoldásnak. Teljes mellszélességgel Bátyya és a rokonság mellé áll. Kifelé Mór még él. Majd éjjel a betegen érkező Jenő fog elhalálozni magától, még az ácsot kell majd leítatni gyorsan, hogy ne fecsegiyen sokat arról, mikor is rendelték meg a koporsót, amit reggelfelé fog hozni. Most még nem lehet szomorkodni. Majd éjjeltől.

Letörli könnyeit, és intézkedik, alakoskodik a külsősök előtt:

– Nagy rokoni összejövetel van, nagy ünnepség! Sütünk-főzünk, na eredjen mindenki a dolgára, vizet, fát, tyúkokat ide! Hol a zöldség? Futás!

Szalad mindenki, dolgozik az egész uradalom. Egészen késő délutánig nem is kerül szög a küllők közé. Amikor is feltűnik a Sodrócki gyerek, és hangosan jelenti:

– Császári katonák jönnek az ilonarévi kerülőnél, kora estére itt lesznek!

A külső udvar is tudja, hogy kit keresnek – elsötétülő arcuk és kapát, kaszát ragadó markuk szavak helyett is ékesszólóan elmondja, mit gondolnak a fogdmegekről és a nekik szánt sorsról. A belsősök még inkább elsötétülnek – a császári katonák felbukkanása keresztbe verheti az egész tervet.

– Barátaim. Tudtuk, hogy nem lesz egyszerű. Ha isten így mellénk állt a tervünkben, és ily kegyes halálban részeltette Mór uramat – most rajtunk a sor, hogy isten mellé álljunk, és tegyünk róla, hogy minden terv szerint haladjon továbbra is. Ez azt jelenti, hogy nem vihetnek más hírt innen, csak, amit mi jelentünk – Bátyya a rokonokkal áll a ravatalnál, szomorú és eltökélt. – Van-e valakinek ellenvéleménye? Más ötlete? Akkor megvendégeljük őket, és itt tartjuk, amíg lehet. Mi meg gyorsan terítjük a híradást mindenhol. Aztán, ha pár nap múlva indulnának, akkorra kitaláljuk, hogyan legyen.

A rokonok átölelik egymást, megfogják egymás kezét.

Hogyan legyen... ugyan, hogyan lehetne. Nem kockáztathatnak. Az egyik unokatestvér elgondolkodva megszólal:

– Készüljünk fel azért egy második scenarióval is. Nem biztos, hogy a ravatalos házban maradni akarnak. Ha nem, akkor ne erőltessük. Ne keltsünk feltűnést. Adjunk nekik inkább baráti segítséget, hogy merre találnak a lép irányában egy jó vendégfogadót.

Egy másik unokaöcs nem kapcsol rögtön:

– De hát arra, vagy három órányi járásra, a lápon kívül semmi sincs!

A többiek csak ránéznek. A fiú elvörösödik és a nyelvét harapná le legszívesebben.

– Akkor ezt megbeszéltük.

A császári megbízott és csapata most fordulnak be a kapu felé vezető útra.

1989 – augusztus

Ákos elálmosodik. A zsongó város fényei elvarázsolták, az időeltolódás is érzeteti hatását. Egy pillanatig megkísérti, hogy zuhanyozás nélkül bezuhanjon az ágyába, de aztán erőt vesz magán – ki tudja, mikor húznak itt legközelebb ágyat, inkább legyünk rendesek.

Zaklatottan alszik, vad dolgokat álmodik.

Már a még soha nem látott Balaton mellett van, – amely fura módon leginkább a Zell tóra hajaz, ahol síelni szoktak – Tomival gokartoznak a parton, és nézegetik a lányokat, akik zöld színű koktélokot szürcsölnek a forró homokon, pálmafák árnyékában. Mint Bon Air-en. A lányok között egyszer csak feltűnik egy nagyon-nagyon kék szempár. Nincs körülötte test. És mégsem rémítő, hanem lenyűgöző inkább. Ákos odacsomósodottan mozgásképtelen, nézi a lebegő szemeket, amelyek körül egyszerre kiszíneződik a homok és egy arc nő köréjük. Egy gyönyörű lány arca.

Erre felébred.

Belebokszol a sötétbe:

– A fenébe, pedig most kezdett érdekessé válni! – De az arc beleég a tudatába.

Ha már felébredt, összeszedelőzködik, és megtalálva a kikészített sárga menetjegytömböt, elvillamosozik a pályaudvarig. Ekkorra már világos a reggel.

A peronokon sok gyerek gyülekezik, több ponton is. – Úgy látszik, augusztus végén van az iskolai táborok dandárja? Figyel, hogy brezowiczkyeket lát-e, hall-e esetleg, de nincs szerencséje. Már csak azért sem, mert a Brezowiczky tábor előző nap kezdődött, így a gyerekek már zömmel mind odalent vannak Füreden.

Ákosnak minden új, mindenre rácsodálkozik, még a lepukkant vonatkocsik alakja, színe is más, mint otthon. Voltaképpen nagyon élvezzi az egész kalandot.

Már Alsóörsnél kiáll a peronra, hogy el ne mulasszon Füreden leszállni. Kicsit tovább tart még onnan a vonatkozás, mint gondolta, még meg is állnak közben egyszer, de sebj, délfelé végre megérkezik.

Mivel Kenese, Fűzfő környékén majdhogynem a vízben haladt a vonat, azt reméli, közel lesz az állomáshoz a tábor. De nem – jó nagy távot kell legyalogolnia, míg leér a partra. Onnan még mindig vagy három kilométer, de legalább már érdekesebb részeken. Bazár hátán, hömpölygő tömeg, hétágra rekkenő meleg, valami furcsa zsiros térszag leng át mindent, sört mérnek egy csomó helyen fényes délelőtt, és mindemögött elképesztően bárgyú szövegű zeneszámok szólnak torzítás hangszórókból – Ákos széles vigyorral issza magába a helyzetet.

Aztán végre feltűnik a tábor nagyra tárt bejárata, amin magasan fönt félembenagyságú betűk hirdetik két sorban, széles körívben: „Brezowiczky Mór Gimnázium és Általános Iskola Nyári Építő Tábor”.

Ákos jelentkezik a regisztráción, s derülten észleli, hogy az adminisztrációs néni gorombaságánál csak a rondasága nagyobb. Kicsit hagyja magát szívatni, aztán ellentámadásba lendül, és legszélesebb mosolyával ráragyog a néniire:

– Hogy milyen gyönyörűen le tetszett sülni! Ilyen napsütésre számíthatunk továbbra is? Már alig várom, hogy találkozhatssam a tanárainkkal, osztálytársaimmal! Tetszik tudni, anyukám Amerikában maradt, nagyon egyedül éreztem eddig magam.

A ronda néni sokkolja a gyönyörű srác szemmel láthatóan teljesen őszinte és teljesen eklektikus tartalmú lelkesedése. A kötelező tábor abszolúte de nem szokta elbűvölni a brezowiczkyeket, őt meg pláne észre sem szokták venni, nemhogy szépnek találni – abban meg semmi logika nincs, hogy hol van a srác anyukája – de Amerika elfészkelődik a tudata peremén, és valahogy más szemmel néz a fiúra. Aki továbbra is nagyon kék szemű és őszintének tűnő. Erős a

kísértés, hogy valami rövid durvasággal intézze el a kölyköt, de valamiért mégsem teszi. Morrant egyet, és Ákos kezébe nyomja a cetlijeit, bungaló számmal, ebédjeggyel.

Ákos kedvesen integetve elüget a jelzett szállást megkeresni, habár inkább az étterem érdekelné, így dél felé tudna már enni néhány nagyobb harapást.

A ronda néni hosszán, bizonytalanul néz utána, mérlegeli, hogy mire vélje a jelenséget.

– Ez egy extra hülye kölyök – találja meg végre agya mélyén a legmegfelelőbb fordulatot, és ezzel meg is nyugszik.

Ákos gyermekkorának utolsó perceit éli.

Természetesen ő ezt nem így érzi. Az elmúlt napok abban erősítették meg, hogy ő voltaképpen – igaz, hogy ifjú, 17, illetve ebben az évben már majdnem 18 éves, de – immár teljesen felnőtt. Jó-jó szilveszter napja még odébb van, de azért ebben az évben van, na.

Az elkövetkező napokat pedig ő sem látja előre.

Bungaló letudva, baromi ronda, de a fekvőhely tiszta. Cucc a polcon, ágy az ablaknál, eddig minden OK. Kifüggesztett papír szerint kötelező gyülekező 16.00-kor, addig szabadfoglalkozás. Akkor gyerünk ebédelni!

Az ebédlő a tanári szállások kőépületének földszintjén kellemesen hűvös, egyszerű önkiszolgálós menza, de tiszta és nincs az a finom zsírszag sem, ami a partot át- meg átlengi. Ez Ákost némileg meg is lepi, hiszen az ételek szemmel láthatóan készen lehetnek, de egyelőre még letakarva, nagy fedők alatt a pultban. Az ebédlő környékén kisebb gyerekcsoportok gyülekeznek, lehetőleg a nagy fák árnyékába húzódva. Mindjárt negyed egy.

Ákos keresi a menü kiírását, de sehol sem találja. Sebaj – beáll egy tálcával a pult mellé, és rámosolyog a zord konyhásra.

– Jó napot! Mit javasol mára, mit válasszak?

A méreten felüli konyhás rámered, de egy szót sem válaszol, meg sem moccan, csak áll tovább.

– Bocs, szeretnék ebédelni! – nyújtogatja Ákos az ebédjegyét, hátha ezzel animálni tudja a fehérkötényes grossglocknert. Ám az edzett konyhásról az ilyen tétova próbálkozás ingerküszöb alatt lepereg.

Ákos elbizonytalanodik. Lehet, hogy a kiszolgáló személyzet nem magyar? Vagy az ő magyarnak hitt szavai mégsem azok? Vagy valami ismeretlen lokálrítuáléba csöppent, aminek nem ismeri a lépéseit? Elnézte az órát az átállításkor, és még nincs is dél?

Segélykérően néz körbe, mit tesznek a többiek, hogy hozzájuk igazodják. Azok teljesen apatikusan csücsülnek a fák alatt, még csak nem is közelítenek. Ákos meg egyszer jól megnézi a konyhást, de semmilyen észlelhető változást nem lát rajta. Így megfordul, és elindul kifelé a többiekhez.

– Hát a tálcát ki fogja visszavinni? – dörren mögötte egy valószínűtlenül rekedt, de igen erős hang. Ákos visszafordul, de semmi újat nem lát: a grossglockner ugyanabban a pózban áll, mint eddig, arcán egy rezdülés sem, hogy Ákossal felvegye a kontaktust, az ebédlő amúgy továbbra is üres és jószagú. Ezek szerint hátul ordíthattak a konyhában valakivel... Vállat von és kimegy.

A konyhás feje lilul. De mint a szavannán vadászó oroszlán, csak akkor mozdulna meg, ha a vad elejtésére fordítandó energiaveszteség kevesebb lenne, mint amit nyerni lehet belőle. Ákos azonban igen gyors volt, és már messzebb jár, mint amennyit két lépéssel be tudna fogni, hogy nyakon csípje és dörgedelmesen kioktassa ezt a kis huligánt is az ebédlő rendjéről.

Ákosnak sejtelve sincs róla, hogy milyen vihart kavart. Derűs szemmel közelíti a nyárfa

csoportot, ahol viszonylag saját korabelinek tűnő fiúk hevernek, ülnek. De a fűzfa alatti kisebb lányok között két éles szem követi már az első lépése óta, és most a szempár talpraesett tulajdonosa akcióba lendül.

– Szia fiú! Te új vagy itt? Ákos megáll, és hálás az első pozitív szavakért.

– Hát, úgy valahogy... többszörösen is... És te ki vagy?

– Kovács Petra, másodikos – nyújt kezét a kislány. – Én már jó párszor voltam itt. De téged még nem láttalak sem itt, sem a suliban. Honnan csöppentél ide?

Ákos már mondaná, hogy New Yorkból, két napja, és életében először van ebben az országban, de valahogyan ráérez, hogy ez itt így éhomra esetleg durva dicsekvésnek hathat.

– Kubinyi Ákos. Eddig máshol jártam iskolába, most fogok csak itt kezdeni a negyedikben.

– Melyik negyedikben?

– Ööö... Miért, több is van?

Petra elvigyorodik.

– Három is! Matek, angol, biosz – melyiket kaptad?

– Aha. Angol tagozatos leszek.

– Az jó. Bár az angol tanár baromi húzós, nem lesz veled könnyű dolgod így negyedikben kikapva először.

– Megbirkózom vele. De mondd, mi ez a helyi törzsi rítus, hogy fényes fél egykor senki nem eszik, és bent még csak szóra sem méltatnak?

– Hát te tényleg új vagy, le sem tagadhatnád – Petra jóízűen ránevet. – Akkor beavatlak a titokba! A kaját nem itt főzik, hanem furgonban hozzák, elvileg fél tizenkettőre. Gyakorlatilag meg késik. Hol ennyit, hol annyit. Arra gondosan vigyáznak, hogy ami meleg, az éppen kihűljön, ami hideg, az jól felmelegedjen, a szalmonella már pettingeljen, de még ne lendüljön szaporodásba.

Amikor megjön, fogod tudni, mert irdatlanul csörömpöl, és a konyhás nagyon ordít vele. Akkor fogunk felpattanni, és sorbatüledkedni, hogy elsőként kapjunk, amint beöntötték a kondérokot a pultba. Mi vagyunk a 12.00 órás turnus. Te?

Ákos emésztli az információkat. A New York-i közegészségügyi hatóság rémlik fel előtte, mit szólnának, ha egy iskolába, hűtetlen kondérokban, főzött meleg ételt máshonnan vinnének, nem helyben készülne minden, patikatisztaságú konyhákban. A szalmonella szót nem ismeri, de az annak nárszára való utalás alapján sejti, hogy összefüggésben lehet a New York-i előírások szigorúságának okával. A 12.00 órás turnus értelmes szavakból áll, de honnan a fenéből lehet ezt tudni.

Momentán ez tűnik a legfontosabb felderítendőnek, mert, ha neki nem most adnak enni, az nagy baj lenne.

– Miből derül az ki, hogy én melyik turnus vagyok?

– Muti a jegyedet! Az a halvány szám ott oldalt. Kettes – te a 12.30-as, második turnus vagy. Ami elég logikus, hiszen a harmadik-negyedikesek jönnek utánunk. Aztán meg az ötödiktől nyolcadikig a kicsik, ők a 13.00 és 13.30-asok.

– Miért a kicsik esznek később? Nem nekik kéne hamarabb?

– Na, ha látnád az ebédlőt utánuk, akkor nem kérdeznél ilyeneket. Oka van ennek.

– És hogy-hogy a kicsik járnak magasabb osztályba?

– Na, te a holdról jöttél, most már nem is kétséges. Még az iskolai osztályokat sem ismered? Hol voltál te eddig?

– Amerika? – Ákos óvatosan indítja a választ. De Petra nem tűnik rosszallónak, sőt, őszinte érdeklődéssel ragyog rá:

– Háá!! Akkor te vagy az a srác, aki a nővéremékhez be van harangozva! Már tegnap ki lettél prédikálva az első esti eligazításon, a diri külön szólt, hogy segítsünk neked beilleszkedni, ha megjössz máma. Tessék, már segíték is. A Brezowiczky egyike a néhány kiváltságos sulinak, ami megtarthatta a régi nyolcosztályos gimnáziumi formát. Vagyis a tíz éves gyerekek négy bárhol elvégzett általános iskolai év után ötödikbe kerülnek ide, ami a régi elsőnek felel meg. Aztán nyolcadik után hivatalosan is gimisek lesznek, elsősök. Ami persze az ötödik év, amit itt kezdenek. Vili?

Ákos nagyjából követi a pergő szavakat. – Mi az, hogy régi forma, és mitől függ? – de ezt

most nem kérdezzük meg, mert még több ismeretlen állítás és megválaszolatlan kérdés születhet belőle. Majd szépen sorjában. A Vili nyilván az OK megszemélyesített magyar változata, hát alkalmazkodik:

– Vilmos – és bólogat. Lelke azonban már az épület mögött lebeg, ahonnan pontosan azok a kakofonikus hangok kezdenek terjedni az álló levegőben, amelyeket Petra megjósolt. És ez biztatóan közeledő „kaját” jelent.

Valóban, a fák népe megelevenedik, és valamilyen rejtélyes koreográfia szerint kavarogva sorbarázódnak a pult előtt, kanyargó sorral egészen a bejáraton kívülig. Petra egy rikkantással távozik, és valahol a sor elejére landol, de nem verik meg érte, szembetűnően a kezében magasan lengetett jegy turnus-sorszámának van varázsos hatása.

Ákos a sor végére áll be, még ott is vannak körülötte 1-esek, de zömmel már 2-eseket lát a korábbi apátiát teljesen levetett, most vidáman karattyoló ifjak és lányok kezében. Mögötte néhány perc alatt majd a strandig érő sor gyűlik, a bennszülettek éles hallásúak ezek szerint.

Ákos hosszabb várakozásra rendezkedik be. Figyeli a körülötte csevegőket, próbálja kitalálni, miről beszélnek és kik lehetnek osztálytársai köztük. Egyszer csak Petra tűnik fel a hóna alatt, és mintha gondolatolvasó lenne:

– Hahó Ákos, figyu! Ez itt a nővérem, az Annamária, ő lesz osztálytársad, ahogy mondtam, rábízlak, ő segít majd az első napokban eligazodnod! Csak maradj szorosan mellette, mert nagyon gyorsan tud ide-oda cikázni. Na csóváz, nekem vissza kell állnom, mert kimaradok.

Azzal már ott sincs. Ákos még Petra hónaljútjai feje után néz, amikor mellette jóval magasabban, majdnem az ő 190 centije szintjén megszólal egy váratlanul mély leányhang, nem túl lelkes, de viszonylag barátságos:

– Na, ez Petra. Kábé így intéz mindent, bocsika! Szóval te vagy Ákos. Na gyere!

Ákos még megjegyzi magában, hogy erre figyeljünk: a törzsi nyelvtan feltétlenül fontos elemének tűnik, hogy a mondatokat, gördülékenységük fenntartása érdekében a „na” kezdőszóval lökjük útjukra. De közben odafordul a hanghoz.

És vége van.

Nem lehet, de mégis. Az álmában látott, szívet ütően világító kék szempár ragyog rá úgy negyven centis közelségből, körülötte még ott a homok fénye a felmerülő arc körül – ami alaposabb megnézés után repülő szőke fürtök sokaságának bizonyul. Az alapos nézésben nincs hiány – Ákos le sem tudja venni a szemét Annamária arcáról. Most lassan meg kéne szólalni, slágfertigen, ahogy mindig szokott, valami vicceset, hogy elbűvölje a lányt – de nincs hang, nincs levegő, nincs erő – adrenalin van, leizzadó hát, szívdobogás és torokszorulás.

Annamária visszanéz, nem sűti le szemét, egy pillanatig még két lábbal a földön állva csodálkozik – és aztán foglyul esve kiesik a jelenidőből.

– Húúú – mondja jó pár másodperc múlva, ahogy visszalavíroz.

– Aha... – nyögi Ákos egyetértően, válaszul.

A sor lassan kigyózik előrefelé, a grossglockner száz decibellel üvölt, elemében van, mindenki az ételre figyel. Senkinek nem tűnik fel, hogy történt volna valami fontos.

Ákos végre meg tud mozdulni. Billen egyet előrefelé, és ugyanazzal a lendülettel, gondolkodás és habozás nélkül megfogja Annamária kezét, együtt lépnek tovább. Most már nem mernek egymás szemébe nézni – de mindketten tudják, hogy ez nem diáktrefa. Nem is óvatos kérdés, vagy kacér ígéret – itt tények vannak. Lassacskán nagy, széles, visszafoghatatlanul vidám mosoly ül kissé hűledező arcukra. De nem engedik el egymás kezét.

Nem tudnak egymásról még semmit – de erre van a következő két hét! Meg a következő hónapok, az egész év...

A nyár hirtelen még ígéretesebbé és még melegebbé válik, mint eddig.

A napsütés fénye még szikrázóbb, a színek tarkábbak, az ízek erősebbek.

Az idő valahogy megtorpan. És alig-alig akar múlni.

1989 – szeptember

Az aulában megnyúlnak az árnyékok, mire Ákosék ismét összeverődnek az évnnyitót követő első osztályfőnöki óra után. Ők Annamáriával már mennének is hazafelé, de Petra nagyon izgatott, és erővel cibálja őket vissza, nagyon meg akar valamit nézni, ami két órája nem hagyja nyugodni. Újra a régi diákok tablósoránál állnak. Ott is egy bizonyos tabló előtt, és fel-fel rikkantva, erősen tanakodnak.

Először Ákos figyelt fel rá, még az évnnyitó előtti percekben, és megállította Annamáriát egy pillanatra:

– Nézd csak! Az ott az anyukám! – mutatta meg Hedviget a fényképek között. Nemsokára hazajön, akkor élőben is bemutatom – mosolyogott a lányra.

Annamária ezerszer látta már a porosodó tablósort, kissé megsárgult képekkel és olvashatatlanul cikornyás apróbetűs nevekkkel, de még egyszer sem állt meg nézegetni, ki van rajta, ki nincs. Most először vette szemügyre. Összehúzott szemekkel korrigálva néhány dioptria hiányát, jól megnézte Hedviget. Alaposan – hátha a jövő anyósát látja... Nagy, barna hajkorona, magas homlok, szúrósan néző, de nagyra nyitott szemek, nagyon enyhe mosolyféle – szinte nem is látszik, csak ha mellénéz az ember. Nem piskóta a csaj, annyi szent. De nagyon szépnek látta.

– Milyen gyönyörű... szerencsés géneket örököltél!

Petra szintén lefékezett és rápillantott a tablóra, udvariasan megnézte Hedviget, aki valóban szép, az ő mércéjével is. Petra szeme pengeéles, ő azonnal egybeolvasta az aláírt nevet is, és meg is lepődött. Már-már kibukott belőle a kérdés, de idejében visszaszívta. Ezt majd négyszemközt tisztázza Ákossal először.

De eközben szeme sarkába bevillant egy másik ismerősnek tűnő arc is, már hajolt volna oda, hogy jobban megnézzze, de a csöngetés metsző hangja és a begyorsuló tömeg elsodorták.

Most viszont visszatértek, és lecövekelnek a tabló elé.

– Nézzétek!

– 1971.IV.f. osztály...eff? Atyaúristen, mennyi gyerek járt akkor ide? – hüledezik Annamária a nagy feliratra koncentrálna, kicsit szégyelli, hogy az apróbetűkhöz a szemüvegét fel kéne tennie.

– Nem azt! Nem találjátok ezt az arcot ismerősnek?? – mutat Petra néhány képpel Hedvig mellé.

Ákos megnézi, de rázza fejét:

– Nekem nem ismerős – nézi a kis, kerekarcú, riadt tekintetű, bubifrizurás lánykát és félhangosan böngészi a nevet:

– Sodrócky Magdolna...Miért, ki ez?

Petra diadalmas, Annamária pedig alaposan meglepődik:

– A mi anyukánk!

– Ő is idejárt? – csodálkozik rá Ákos – Nem is mondtad! Ez szuper, akkor anyáink ezek szerint ismerték egymást. Remélem, barátnők voltak, nem egymást utáló csajok... – nevet Ákos a lányokra.

De a lányok nem nevetnek vissza. Mindketten erősen a tablót nézik, kissé elkomorodva:

– Az pedig ott az apukánk.

– Kovács Péter – olvassa Ákos – aha, tényleg? Akkor a ti szüleitek itt ismerték meg egymást? – És anyámat... – teszi hozzá elgondolkodva.

Petra mérges, Annamária inkább csak értetlen.

– Hallottál te már ilyet? A szüleink idejártak, egy osztályba, együtt érettségiztek, és ezt soha, de soha nem mondták!

Ákos nem igazán érzi át Petra felháborodását, de nem is erre koncentrálna ebben a pillanatban:

– Figyeljete csak! Én úgy tudom, hogy anyukám apukámmal gyerekkorától fogva egy házban lakott, egy iskolába jártak, és egy gimibe is, vagyis ide. Akkor az apukámnak is itt kell lennie valahol! – Keresgél már ő is, közel hajolva.

– Hogy hívják az apukádat? – Kérdezi Petra némi bizonytalansággal a hangjában.

De Ákos mosolyog, és elébemeget a ki nem mondott kérdésnek:

– Hát nem Kubinyinek, az fix... mert az anyám neve. Apám Szathmáry Ákos.

Annamária felneszel:

– Hogy is? Apádról meséltél, hogy születésed előtt disszidált – ezek szerint, ha még össze sem házasodtak előtte, lehet, hogy nem is tudja, hogy te vagy??

– Hát, amennyire én tudom, pontosan ez a helyzet. Mire az én érkezésemre anyám egyáltalán gyanakodni kezdett, apám már nem volt sehol. Anyám imádta, és biztos benne, hogy ha megtudta volna, soha nem disszidál, és nem tűnik el ennyire a nagyvilágban. Anyám szerint szeretett volna engem.

– De hát, ha anyukádat szerette, miért disszidált nélküle?

– Bonyolult volt a világ akkoriban itthon. Útlevelet nem lehetett, csak három évenként, és csak nagyon megválogatott kivételeseknek kapniuk. Ha ők összeházasodtak volna, együtt nem kapnak útlevelet. Önállóan is nehéz volt. Kubinyi nagyapámék például tíz évig nem kapták meg mindhárman együtt. Abban az évben nyílt először lehetőségük családiról egy nyugati turistaútra. Apám tudta ezt. És azt is tudta, hogy Kubinyi nagyapám pár évvel előtte egyetemi katedrát kapott Zürichben, de az állam nem engedte ki. Úgyhogy, ha most el fognak mindhárman utazni, akkor nem fognak visszajönni. Ez főbenjáró bűn volt akkor is, mint most, de akkoriban biztosan több év börtön járt érte és teljes vagyonekborzás. Apámnak nem volt más lehetősége, ha nem akarta anyámat elveszteni, csak az, ha maga is disszidál.

– Állati. És akkor meg hogy-hogy nem tud rólad?

– Valami orbitális gikszer csúszott a dologba. Anyám soha nem részletezte, de már kint voltak, a mikor megtudták, hogy megváltozott a program, és a címek, amiket előzetesen tudtak, nem voltak többé jók. Nagyapa nem kapta meg azt az állást Zürichben, akkorra már túl késő lett. Hosszú köröket futott, mire a Yale ajánlata megtalálta. Úgyhogy apám hiába kereste anyámat, nem találhatta meg. Ő meg azt nem tudta, hol keresse apámat, az ő szökési útvonala nem volt előre tervezhető. Végül is, apám valószínűleg általunk nem ismert hamis néven él, általunk nem ismert országban.

Mi meg Svájc helyett Amerikába kerültünk. Erről meg anyám nem tudott előre. És ami még tetézte a dolgot – nagyapa az anyai német felmenőire hivatkozva német állampolgárságot akart felvenni, ezért nevet is változtattunk egy időre. Reiterként kerültünk ki a Yale-re is. Anyám amint elvégezte az egyetemet, visszamódosította a nevét, már csak azért is, hogy a posztdoktoriján már saját maga lehessen, ne az apja árnyékában folytassa. De akkor már nem remélte, hogy apám keresne még minket.

A két lány döbbenetesen hallgatja. Az amerikai egyetemi viszonyok, kábé, mint a Jupiter holdjai, annyira közeli. De a két fiatal csapdahelyzete mélyen megérinti őket.

– Kész történelem... de hát ez borzasztó.

Annamária belegondol, milyen lenne Ákost így elveszteni. Arcán peregnek az együttérzés könnyei.

– Mint egy Shakespeare tragédia... Anyukád szerelme valahol a nagyvilágban keresi őt reménytelenül, ti úgyszintén... és nincs is esély valahogyan kitalálni, milyen neveken találhatnátok egymásra? Lehet, hogy még Reiterként már találkoztál apáddal, és nem is tudátok egymásról?

Ákos erre még soha nem gondolt, de a lehetőség nagyon szíven üti.

– Hát... igen. Még ez is lehet.

– De most, hogy ti már saját néven, és újra hazajöhettetek, apád megtalálhat benneteket! – Petra pragmatikus, és nagyon utálja a melodramát.

– Én titokban reménykedem is ebben... de anyám nem biztatott soha. Szerinte ennyi idő után apámnak is biztosan lett másik családja, másik élete – nem volna helyes felkavarni a régi szerelmet. Én úgy látom, hogy anyám gyönyörű, nagy szerelemként emlékszik vissza apámra, de lezárta a múltat, és előre néz. Az is igaz, hogy soha nem ment férjhez. De évek óta van egy régi hódolója, akivel nagyon jól megértik egymást és sporádikusan együtt is élnek. Már a mikor Tomi munkája

miatt éppen felénk jár... De ez sűrűn elő szokott fordulni.

Ákos fújtat egyet a dióhéjba rekesztett családi dráma után.

– Hát, így van ez lányok... De mi másként fogunk élni – néz Annamáriára. Én nélküled nem megyek sehova.

Petra szívesen rávágna, hogy ehhez előbb lánykérés és esküvő dukál, de az őt igen jól ismerő Annamária úgy, de úgy néz rá, hogy visszanyeldekli.

– Én sem nélküled – néz Annamária újra Ákos szemébe.

Bármilyen furcsa, bár két hét óta minden nap együtt vannak, lehetőleg minden percet együtt töltenek, mégsem esett köztük szó egyszer sem arról, hogy ez most együttjárás, szerelem, örökkétartás, vagy bármi ilyesmi. Ákos nem mondta egyszer sem, hogy szereti.

Igaz, ő sem.

Valahogy annyira természetes és annyira biztos ez a dolog, hogy nem kellett szavak hozzá. – Azért ez így nem teljesen igaz – fűzi tovább Annamária a gondolatot – nekem azért jutott már párszor eszembe, hogy jól esne hallani is Ákostól, amit persze tudom, hogy gondol és érez... Mindenesetre ez az előbbi mondata felér három szerelmi vallomással. Ez most nagyon jó.

– Hova hányjak – dörmög közben vidoran Petra, akinek általában az érzelmes megnyilvánulások láttán azokkal arányosan érdes mondatok jutnak eszébe. Azért lelke mélyén nagyon elégedett. – És ezt a pasit én horgásztam neki ki! – ezt már tényleg csak magában teszi hozzá, majd visszatér a tablóhoz. Keresi rajta az elveszett fiút, Szathmáry Ákost.

– Meg is van. Nézd Ákos, itt van apukád.

A legfelső sorban, az osztályfőnök jobbán ott mosolyog, huncut fényekkel a szemében, még ezen a megfakult tablón is felragyogva, egy nagyon kedves arcú legény. Ákos látott már fotókat róla, de ez itt valahogy más. Mintha egy pillanatra beleshetett volna apja valahai, valódi életébe.

Elcsendesednek pár pillanatra.

De Petra már vérszemet kapott:

– Ha hiszitek, ha nem, ez a csaj itt srégen lejjebb, ez maga Hantók Borbála!

– Az meg ki? – kérdi Annamária hűgától.

– Hát, ha Ákos kérdezné, még érteném, de te??? Hantók Barbi!!

– Ja, vagy hogy ő! Így már leesett! Ne izélj, tényleg itt van ezen a tablón?? – Annamária hitetlenkedve tolja arrébb hűgát, hogy közelebről lássa.

– Ez tényleg ő! Óriási! Milyen fiatal! Ő is idejárt... akkor mára már azért nem annyira fiatal. Na, róla sem szóltak egy citek infót sem a jó szüleink. Értitek ti ezt?

– Én nem! – jelentkezik Ákos azonnal, és az elmúlt két hétben tanult szókincséből válogat: – Ki a tődő ez a csaj?

– A leghíresebb popénekesnő az országban! Van vagy húsz lemeze, állandóan szerepel a TV-ben, rádióban. Nem lehet bejutni a koncertjeire, annyian vannak mindig – Annamária lelkesen magyaráz.

– Egy ótvaros ribanc – árnyalja a képet Petra kissé noir-osabbra. Hangja van, de buta, mint egy tengerimalac, egyik hülyeségből a másikba lépked, tele vannak vele a szennylapok.

– Aha – Ákos óvatos, a két vélemény összehangolása még munkás feladatnak tűnik. – Itt vannak szennylapok? És momentán érdekes ő nekünk valamiért?

– Vannak, bár nem úgy hívják, és hát nem érdekes – szögezi le Petra. – De mindenképpen eggyel több lett az érdekes kérdés – ki mindenkiről hallgattak még ilyen jóízűeket a drága szüleink? – azzal szagot fogott vadászkutya módjára pásztázza tovább a tablót.

– Tényleg nagyon furcsa ez az egész – Annamária lassabban, de mélyebben sértődik meg. Nyolcadik éve járok ebbe a suliba, és egyszer sem jutott eszükbe, hogy meséljenek arról, hogy valaha ők is idejártak.

– Háá! – Petra szíve önmaga számára is érthetetlenül de kicsit meglódul, ahogy újabb puzzledarabra bukkan – úgyhogy mindjárt ellentámadásba is lendül az érzelmi elgyengülés látszatát is elkerülendő: Tudjátok kit fogtam?! – Nézzétek csak ezt a szemüveges, lenyalt hajú jófiút! Brezov

Gábor... A diri!!

– Neee!

– De...

–Tényleg ő.

– Voltaképpen ez érthető – mondja Ákos – Anyám emlegette is, hogy Gábor bácsit még a suliból ismeri. Mondjuk azt nem mondta, hogy osztálytársak is voltak. De ezek szerint haverok lehettek, mert személyesen intézte vele a beiratkozásomat, amikor itt volt pár hónapja.

Várjatok csak, erre támadt még egy ötletem. Nézzük már meg, nincs itt egy Toporczy Tamás nevű srác valahol??

– Trüm..., Tirp..., Top...Toporczy...de. Itt van – Petra csúnyán néz:

– Most én kérdezem, hogy ki a tudó ez?

Ákos végre hasonló mértékben rökönödötté válik, mint a lányok.

– Ez meg az én legjobb atyai barátom, apám helyett apám, anyám sporádikus élettársa. A Tomi.

– Akik netán szintén elfelejtettek mesélni neked arról, hogy ők is egy osztályba jártak? – érdeklődik nem kevés szarkazmussal Petra.

– Hát... gondolkodom. Azt tudtam, hogy Tomi gimis koruk óta ismeri és imádja anyámat. Azt is tudtam, hogy Gábort, a dirit is régről ismeri, ők jó barátok. De, hogy ez az egész csapat egy osztályba járt... erről tényleg nem volt eddig szó. – Pedig, – fűzi tovább hangosan a gondolatot – akkor ez azt is jelenti, hogy apámmal is osztálytársak voltak. És Tomi erről soha nem beszélt. Na, anyám sem.

A három fiatal értetlenül bámul egymásra.

– És tudjátok mi a legfurcsább? – Petra a már a fejét is rázogatja – az van ideírva, hogy „Találkozunk minden ötödik évben”. Van bármelyikőtöknek emléke róla, hogy valaha is lett volna bármelyikünk szülője, nevelője érettségi találkozón?

– Összegezzük – mondja Petra valamivel később, már az iskola melletti játszótér hintáiban tologatva magukat, a sötétedő utcán éppen felgyulladó közvilágítás lámpáit nézegetve. – Ezek mind ismerik egymást. Méghozzá pont innen, a Brezowickyből. A szülőknek fontos, hogy a gyerekeik is idejárjanak. Ők valahogy mégsem jöttek soha vissza. Mondjuk Hedvig és Ákos esetében ez érthető is. Közben viszont barátok, hiszen párosával azért

tartják a kapcsolatokat egymással, mint a szüleink, vagy Tomi és Hedvig, Tomi és Gábor, Gábor és Hedvig – és mégsem jönnek soha érettségi találkozóra, és mégsem mesél egyikük sem, soha nekünk a gimis évekről. Van ennek épelméjű oka, vagy magyarázata szerintetek?

– Nincs.

– Akkor pedig nincs más hátra, csináljunk nekik végre egy rendes érettségi találkozót! – böki ki Petra a benne szárnyat bontani készülő terv alapját.

– Miért van egy rossz érzésem ezzel...? – Annamária sokkal kevésbé van meggyőződve arról, hogy a régi barátok valóban akarják-e látni egymást.

– Van egy áthidaló ötletem – Ákosnak tetszik Petra javaslata, de hisz Annamária megérzéseiben. – Beszéljünk velük egyenként, és puhatoljuk ki, hogy is voltak azok a gimis évek. Akkor ki fog derülni, mire hogyan emlékeznek, és érezni fogjuk, hogy örülnének-e tényleg egy ilyen találkozónak. Persze, ne áruljuk el, hogy mit tervezünk, de gyűjtsünk be annyi infót, amennyit lehet.

– Jó gondolat – Annamária bólogat.

– Baromi jó! – Petra mérges. – Eddig is milyen sokat meséltek nekünk! Majd odamegyünk apához, – fordul Annamáriához – hogy Apa, mondd, mesélnél Hedvigről, Gáborról, Barbiról,

Ákosról, – kiről még? – ja, Tomiról, ugye sok jó gimis sztoritok van? Vagy Ákos kérdezze meg Tomit, Hedviget??

– Frrrh... – fúj Ákos kis levegőt az ajka és foga közt, ahogy ezt nehezebb kérdések esetén szokta tenni. – Ebben van némi igazság...

– Mmmm... – Annamária csatlakozik Ákoshoz, saját hűmmögésével, némi orrhegymozgatással nyomatékosítva. Bár eltérő szülőkről gondolkodnak, de az elutasító végeredmény eléggé azonosnak várható – Akkor mit javasolsz? – kérdez vissza Petrára. – Mit csináljunk?

– Legyünk logikusak. Nyilván végül majd nem kerüljük ki a jó szüleinket. De kezdjük a távolabbi, leggyengébb láncszemnél.

– ?

– Keressük fel Hantók művésznőt.

– Mii? Komolyan?

– A legkomolyabban.

Annamária elgondolkodik. Nem is olyan hülye ötlet.

Csak lövése sincs, hogyan lehetne Hantók Barbinak egyáltalán csak a közelébe jutni.